

ΕΛΥΤΗΕ 88

ΘΟΡΑΞ THORAX

ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ
ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΣΑΒΒΑΤΟ 27 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ 2010
ΤΕΤΑΡΤΗ 1 ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ 2010

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ
ΕΝΑΣ ΟΜΗΡΟΣ - CANTO GENERAL

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΜΗΝΥΜΑ ΦΙΛΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΘΩΡΑΞ	5
ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ	6-7
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ	8-10
ΕΝΑΣ ΟΜΗΡΟΣ	11-12
CANTO GENERAL	13-15
ΒΙΟΓΡΑΦΙΚΑ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑ	16-19
ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ	20-21
ΜΙΚΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΟΡΩΔΙΑ ΑΘΗΝΩΝ	22
ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΤ	23
ΣΚΟΠΟΙ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΘΩΡΑΞ	25

ΧΟΡΗΓΟΙ

ΒΑΣΙΛΗΣ ΚΑΙ ΚΑΡΜΕΝ ΚΩΝΣΤΑΝΤΑΚΟΠΟΥΛΟΥ
ΔΙΑΜΑΝΤΗΣ ΔΙΑΜΑΝΤΙΔΗΣ
EASTERN MEDITERRANEAN MARITIME Ltd.
ΙΔΡΥΜΑ «Γ.Π.ΛΙΒΑΝΟΣ»
GLAXO SMITHKLINE
ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΠΕΤΡΕΛΑΙΑ Α.Ε.
ΒΑΓΓΕΛΗΣ ΜΑΡΙΝΑΚΗΣ CAPITAL SHIP CORP.

ΧΟΡΗΓΟΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΑΣ

ΤΟ ΒΗΜΑ

Η ΚΑΘΗΜΕΡΙΝΗ

ΤΑ ΝΕΑ

elculture.gr

Ι Δ Ρ Υ Μ Α
Θ Ω Ρ Α Ξ

Στην
πρώτη
γραμμή
της
ζωής!

FOUNDATION
THORAX

ΙΔΡΥΜΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΠΕΡΟΥΣΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΩΡΑΚΟΣ
RESEARCH CENTER OF INTENSIVE
AND EMERGENCY THORACIC MEDICINE

Οι φίλοι του Ιδρύματος ΘΩΡΑΞ συνεχίζουν μέσα στα πλαίσια του προγράμματος Υγεία-Πολιτισμός την πορεία για την υγεία και την εκπαίδευση. Έμβλημά τους η επιδίωξη της αριστείας και στόχος ο εξοπλισμός των Μονάδων Εντατικής Θεραπείας του Νοσοκομείου Ευαγγελισμός, εκεί που η ζωή κρέμεται από μία κλωστή.

Σήμερα έρχεται ως υποστηρικτής της προσπάθειας ο άριστος μουσικός Μίκης Θεοδωράκης, που γαλούχησε γενιές Ελλήνων μέσα από τη μουσική του και οδηγεί πέρα από τα στενά όρια των ατόμων στο μεγαλείο του έθνους των ανθρώπων.

Σας ευχαριστούμε θερμά για την υποστήριξή σας και την ανεκτίμητη βοήθειά σας, που είναι ο μοχλός που κινεί τις δραστηριότητες του Ιδρύματος.

Οι φίλοι του Ιδρύματος ΘΩΡΑΞ

ΣΤΟ ΜΕΓΑΡΟ ΜΟΥΣΙΚΗΣ ΑΘΗΝΩΝ

ΜΙΚΗ Σ Θ Ε

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

ΜΕΡΟΣ Ι

Πνευματικό Εμβατήριο – Αρκαδία V (1969 / μεταγραφή Δ. Μίχα, 2010)

Ορατόριο σε ποίηση Άγγελου Σικελιανού,
για κοντράλτο, βαθύφωνο, μικτή χορωδία και συμφωνική ορχήστρα

- I. Andante Maestoso – «Σαν έριξα και το στερνό δαυλί στο φωτογώνι...»
- II. Andante mosso, Tsamikos – «Γιγάντιες σκέψεις, σα νέφη πύρινα...»
- III. Allegro – «Κ' είπα: Το ξέρω, ναι, το ξέρω, που κι οι θεοί Σου οι Ολύμπιοι χθόνιο τώρα γίνανε θεμέλιο...»
- IV. Adagio – «Μοίρα κι η Μοίρα Σου ως τα τρίςβαθα δική μου...»
- V. Tempo di Marcia – «Ομπρός· βοηθάτε να σηκώσουμε τον ήλιο πάνω απ' την Ελλάδα...»
- VI. Andante cantabile – «Ομπρός, οι δημιουργοί!.. Την αχθοφόρα ορμή Σας...»
- VII. Allegro ma non troppo – «Σιμώνει ο νέος ο Λόγος, που όλα θα τα βάψει στη νέα του φλόγα...»
- VIII. Andante – «Έτσι, σαν έριξα και το στερνό δαυλί στο φωτογώνι...»

Σολίστ: **Μαρία Φαραντούρη, Δημήτρης Καβράκος**

Ένας Όμηρος (1962 / 2010)

Σουίτα για πιάνο και ορχήστρα,
από τη μουσική για το ομώνυμο θεατρικό έργο του Brendan Behan
(διασκευή Δ. Μίχα, 2010)

Σολίστ: **Τατιάνα Παπαγεωργίου**

ΑΙΘΟΥΣΑ «ΧΡΗΣΤΟΣ ΛΑΜΠΡΑΚΗΣ»

Ο Δ Ω Ρ Α Κ Η Σ

ΜΕΡΟΣ II

Canto General

(1972 / συμφωνική εκδοχή 1980 / 1998 / 2005)

Ορατόριο σε ποίηση Pablo Neruda,
για κοντράλτο, βαρύτονο, μικτή χορωδία και συμφωνική ορχήστρα

Algunas Bestias (Μερικά Ζωντανά)

Voy a Vivir (Εγώ θα ζήσω)

Los Libertadores (Οι Ελευθερωτές)

La United Fruit Co.

Vegetaciones (Βλαστήσεις)

America Insurrecta (Ξεσηκωμένη Αμερική)

Σολίστ: **Μαρία Φαραντούρη, Πέτρος Πανδής**

Απαγγελία: **Στέφανος Ληναίος**

Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων

Μικτή Δημοτική Χορωδία Αθηνών

Διεύθυνση: **Σταύρος Μπερής**

Χορωδία της ΕΡΤ

Διεύθυνση: **Δημήτρης Μπουζάνης**

Μουσική Διεύθυνση: **Λουκάς Καρυτινός**

*Μίκης Θεοδωράκης – Μαρία Φαραντούρη
Πνευματικό Εμβατήριο
1970, Λονδίνο, Royal Albert Hall
Πρώτη εκτέλεση και ηχογράφηση του έργου*

Οι φωτογραφίες προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του Μίκη Θεοδωράκη.

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΟ ΕΜΒΑΤΗΡΙΟ ΑΡΚΑΔΙΑ V (1969)

Ποίηση Άγγελου Σικελιανού (Επίνικοι Β', Λυρικός Βίος, τόμος Ε')

Ορατόριο για κοντράλτο, βαθύφωνο, μικτή χορωδία και συμφωνική ορχήστρα

Το *Πνευματικό Εμβατήριο (Αρκαδία V)* ανήκει στην τρίτη περίοδο μουσικής δημιουργίας του Μίκη Θεοδωράκη (1960-80), και αποτελεί το δεύτερο ορατόριο μετά το *Άξιον Εστί*. Σε αυτή την περίοδο, ο Θεοδωράκης επιστρέφει στην Ελλάδα μετά από πολυετή εργασία συμφωνικών έργων στο Παρίσι και στο Λονδίνο, και αφιερώνεται στο κίνημα πολιτιστικής-πολιτικής αναγέννησης, του οποίου τίθεται επικεφαλής. Το κίνημα αυτό στόχευε στον εκδημοκρατισμό της κοινωνικής ζωής και στην ευρύτερη πνευματική εξύψωση του ελληνικού λαού. Επίκεντρο της καλλιτεχνικής δημιουργίας του Θεοδωράκη γίνεται η σύζευξη ποίησης και μουσικής, με κυριότερες συνθέσεις τους δεκάδες κύκλους έντεχνων τραγουδιών και τα ορατόρια *Άξιον Εστί*, *Πνευματικό Εμβατήριο* και *Canto General*. Η σύνθεση του *Πνευματικού Εμβατηρίου* συνδέεται με τα τραγικά γεγονότα της στρατιωτικής δικτατορίας (1967-74) στην Ελλάδα. Το έργο γράφτηκε το χειμώνα του 1969 στη Ζάτουνα Αρκαδίας, όπου ο Θεοδωράκης βρισκόταν εξόριστος επί έντεκα μήνες σε συνθήκες απόλυτης απομόνωσης, σωματικής και ψυχικής ταλαιπωρίας. Κι όμως, σε όλη αυτή την περίοδο, συνθέτει ακατάπαυστα «για να επιβιώσει, να μην απελπίζεται και να εμψυχώνει τους γύρω του». Φυγαδεύει πολλά από τα τραγούδια του στο εξωτερικό, όπου παρουσιάζονται από τη Μαρία Φαραντούρη και μεταδίδονται σε διεθνείς σταθμούς, όπως το BBC. Η στάση του γίνεται παράδειγμα προς μίμηση και απόδειξη πως τίποτα δεν μπορεί να καταπνίξει τη φωνή του ελεύθερου πνεύματος. Κάθε μουσικό έργο που γράφει στην εξορία αποτελεί ύμνο στην ελευθερία και τη δημοκρατία, και γίνεται πρόκληση ενάντια στο αυταρχικό καθεστώς. Στη Ζάτουνα συνθέτει έντεκα

ολόκληρους κύκλους τραγουδιών (συνολικά 45 κομμάτια), που αποτελούν μια αδιαίρετη ενότητα με τίτλο *Αρκαδίες*. Οι *Αρκαδίες* διακρίνονται για την επική τους πνοή και αποτελούν μια πικρή απάντηση του συνθέτη στα γεγονότα της εποχής. Συγχρόνως, αξιοποιούν ποιητικά κείμενα με εξαιρετική δύναμη που ανήκουν στον ίδιο τον συνθέτη και άλλους Έλληνες ποιητές, όπως τους Κάλβο, Σικελιανό, Αναγνωστάκη, Ελευθερίου, Περγιάλη, κ.ά. Το *Πνευματικό Εμβατήριο (Αρκαδία V)* θεωρείται το πιο συγκινητικό και θριαμβευτικό έργο από όσα συνέθεσε ο Θεοδωράκης στη Ζάτουνα. Βασίζεται σε ολοκληρωμένο ποιητικό λόγο, σε ελεύθερο στίχο, που έγραψε το 1945 ο Άγγελος Σικελιανός (1884 -1951), μέσα στον οποίο εκφράζει την αγωνία και το όραμά του για την «πνευματική Ελλάδα εμπρός στο δράμα της Κατοχής».

Κυρίαρχη αντίληψη του ποιήματος αποτελούν οι έννοιες του πατριωτισμού, της μαχητικότητας και της αντίστασης για την ανόρθωση της Ελλάδας, οι οποίες εκφράζονται μέσα από έναν πλούσιο ποιητικό λόγο, έντονες οπτικές και ακουστικές εικόνες, και συναισθήματα ευφορίας, νοσταλγίας και έντασης. Το *Πνευματικό Εμβατήριο* αποτελείται από οκτώ μέρη (συμφωνικά τραγούδια) που άλλοτε συνδέονται μοτιβικά και άλλοτε δημιουργούν εντυπωσιακές αντιθέσεις. Η «κυκλική» δομή του έργου διατηρεί την αίσθηση της μουσικής ενότητας και παραπέμπει τον ακροατή σε μια διευρυμένη μορφή εσωτερικής ανάπτυξης που ξεφεύγει από τα στενά όρια του απλού τραγουδιού και επιτυγχάνει την απόδοση του δραματικού βάρους του ποιητικού λόγου. Χαρακτηριστικό στοιχείο της «κυκλικής» δομής αποτελεί η θεματική και ποιητική συγγένεια του πρώτου και του τελευταίου μέρους («Σαν έριξα και το στερνό δαυλί στο φωτογώνι...»). Επιπλέον, η επανεμφάνιση κεντρικών μοτίβων σε διαφορετικά μέρη του έργου, όπως η κατιούσα μελωδική φράση στη λέξη «Ελλάδα», που συνδέει την εσωτερική εξέλιξη του έργου: το θριαμβευτικό αρχικό μέρος οδηγεί σε μια συγκινητική αναφορά των δεινών του ελληνικού λαού («Γιγάντιες Σκέψεις, σα νέφη πύρινα...») όπου δεσπόζει ο δωρικός ρυθμός του Τσάμικου χορού. Η τραγικότητα αυτού του μέρους αναδεικνύεται σταδιακά, όταν εμφανίζεται ο πένθιμος παλμός που συνοδεύει το δεύτερο τμήμα «τι

το γυμνό μου πόδι επάτει μέσα στα αίματά Σου». Ακολουθεί αναφορά σε αρχαιοελληνικό ποιητικό και μουσικό ύφος μέσω του ρετσιτατίβο που εναλλάσσεται με τις απαντήσεις του χορού («Κ' είπα το ξέρω, πως οι θεοί Σου οι Ολύμπιοι χθόνιο τώρα γίνανε θεμέλιο...»), το οποίο δίνει τη θέση του σε ένα σπαραχτικό τραγούδι με βυζαντινό χαρακτήρα («Μοίρα κι η Μοίρα Σου ως τα τρίςβαθα δική μου...»). Τότε ξεσπάει το επιτακτικό πρόσταγμα του αγώνα («Ομπρός! Βοηθάτε να σκώσουμε τον ήλιο πάνω απ' την Ελλάδα...») που προεκτείνεται στο εξαιρετικά εκφραστικό έκτο τραγούδι μέσα από μια λυρική και στοχαστική διάθεση («Ομπρός, οι δημιουργοί, την αχθοφόρα ορμή σας...»). Το έβδομο τραγούδι («Σιμώνει ο νέος ο Λόγος, που όλα θα τα βάψει στη νέα του φλόγα...») παραπέμπει στη «Στωική

έννοια του Λόγου ως καθοδηγούσας αρχής του σύμπαντος». Διακατέχεται από ευφορία, ρυθμική ζωντάνια, αισιοδοξία και προτροπή «...να μην αφήσουμε τα χώματά μας... ν' ανθίσει η δάφνη απάνω της και δέντρο της ζωής να γίνει, κι η Άμπελός μας ν' απλωθεί ως τα πέρατα της Οικουμένης...ν' αστράψει ο Ήλιος Πνέμα». Η κλιμάκωση ολοκληρώνεται με το τελευταίο μέρος, όπου ο συνθέτης ανανεώνει με παραλλαγές το αρχικό θέμα, και επαναφέρει τον ποιητικό λόγο με επική πνοή («...αναψυχώθηκε άξαφνα τρανή η κραυγή μου...») κι ένα θριαμβευτικό ξέσπασμα («...ως Σας έκραζα, συντρόφοι! »).

Την 13η Απριλίου 1970, ο Μίκης Θεοδωράκης φυγαδεύεται στο Παρίσι από τον Ζαν-Ζακ Σερβάν-Σρεμπέρ, έπειτα από παγκόσμια κατακραυγή για τις απάνθρωπες συνθήκες φυλάκισής του και τη σοβαρά επιβαρυσμένη υγεία του. Στις 28 Ιουνίου 1970 δίνεται η πρεμιέρα του *Πνευματικού Εμβατηρίου* στο Royal Albert Hall του Λονδίνου, με σολίστ τους Μαρία Φαραντούρη, Αντώνη Καλογιάννη, Γιάννη Θεοχάρη. Συμμετέχει η Συμφωνική Ορχήστρα του Λονδίνου, η Χορωδία της Νέας Όπερας του Λονδίνου και η Ανδρική Χορωδία Ουαλλών Ανθρακωρύχων Gwallia, υπό τη διεύθυνση του Μίκη Θεοδωράκη. Κατά την έναρξη, ο συνθέτης, απευθυνόμενος στο κοινό, αφιέρωσε τη συναυλία στον ποιητή Γιάννη Ρίτσο, ο οποίος βρισκόταν στη Λέρο, εξόριστος της στρατιωτικής δικτατορίας.

ΕΝΑΣ ΟΜΗΡΟΣ (1962)

Σουίτα για πιάνο και ορχήστρα, από τη μουσική για το ομώνυμο θεατρικό έργο του Brendan Behan (διασκευή-ενορχήστρωση Δημήτρης Μίχας, 2010)

Η σουίτα για πιάνο και ορχήστρα *Ένας Όμηρος*, βασίζεται στη μουσική που έγραψε ο Μίκης Θεοδωράκης στο Παρίσι το 1961-1962 για το ομώνυμο θεατρικό έργο του Brendan Behan (*An Giall / The Hostage*, 1958). Το έργο παρουσιάστηκε για πρώτη φορά στην Αθήνα το 1962, και στη συνέχεια το 1966, σε απόδοση Βασίλη Ρώτα και σκηνοθεσία Λεωνίδα Τριβιζά. Ο Brendan Behan (1923-64) θεωρείται κορυφαίος Ιρλανδός συγγραφέας, του οποίου το έργο αναγνωρίστηκε διεθνώς από τη δεκαετία του 1950 όταν παρουσιάστηκε στα μεγάλα θέατρα του Λονδίνου και της Νέας Υόρκης. Ολόκληρο το έργο του Behan εμπνέεται από τον απελευθερωτικό αγώνα του Ιρλανδικού λαού, τη σχέση του με τον Ιρλανδικό Δημοκρατικό Στρατό και τα βιώματά του, ως ιδεολογικού κρατούμενου, σε Βρετανικές φυλακές από τα εφηβικά του χρόνια. Όμως το έργο του υπερβαίνει τα πλαίσια της εθνικής συνείδησης, εξυμνεί την ελευθερία και καταγγέλλει τη βία και τα τραγικά αδιέξοδα του πολέμου, που εκμηδενίζουν την ανθρώπινη υπόσταση. Το κείμενο που έγραψε ο Μίκης Θεοδωράκης για τον *Όμηρο* το 1970, ενώ βρισκόταν κρατούμενος της δικτατορίας στο Στρατόπεδο Ωρωπού, αναφέρει: «...το αριστούργημα αυτό της ιρλανδικής θεατρικής τέχνης είναι ένα υπόδειγμα σύγχρονου δραματικού έργου, που καθώς είναι οργανικά δεμένο με τη μουσική – γιατί έτσι το συνέλαβε ο ίδιος ο συγγραφέας – αποτελεί συνάμα και ένα τέλει υπόδειγμα για τη σύγχρονη λαϊκή τραγωδία.... Με το κεντρικό πρόσωπο-σύμβολο του όμηρου-άγγλου στρατιώτη, ο Behan υψώνει μια σπαραχτική κραυγή μπροστά στον παραλογισμό του πολέμου που μεταβάλλει τους ανθρώπους σε

απλά εξαρτήματα ενός αποτρόπαιου και στυγνού μηχανισμού που ζει με σάρκες και δάκρυα...». Σύμφωνα με τον Θεοδωράκη, η επικαιρότητα και παγκοσμιότητα αυτού του έργου οφείλεται στο γεγονός ότι ο *Όμηρος* προέρχεται από τη νεότερη ιρλανδική μυθολογία, η οποία συγγενεύει με τη νεοελληνική και τη σύγχρονη παγκόσμια μυθολογία εφόσον χαρακτηρίζεται από τα θεμέλια προβλήματα των κοινωνικών ομάδων, κυρίως τον αγώνα τους για Ζωή και Ελευθερία. Έτσι κι η μουσική του Μίκη Θεοδωράκη ενισχύει το βαθύτερο ιρλανδικό χαρακτήρα του έργου, μέσα από ένα νεοελληνικό αγωνιστικό πνεύμα και από σύγχρονα μουσικά στοιχεία που απευθύνονται στο ευρύ κοινό. Η μουσική του Θεοδωράκη για τη θεατρική παράσταση *Ένας Όμηρος* συμπεριλάμβανε 16 τραγούδια, που αποδόθηκαν στην ελληνική γλώσσα από τον Βασίλη Ρώτα. Χαρακτηριστική είναι η απουσία των λαϊκών ελληνικών μουσικών στοιχείων σε αυτόν τον κύκλο, που τον κάνει να ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα έργα της εποχής. Εδώ ο συνθέτης παρουσιάζει νέα γνήσια θέματα εξαιρετικής έκφρασης, που εμπνέονται από το Ιρλανδικό έργο και παραπέμπουν σε σύγχρονα δυτικά στοιχεία, όπως τη φόρμα της μπαλλάντας και του εμβατηρίου, το χορευτικό μέτρο 8/8 και τις μελωδίες σε 2/4 που παραπέμπουν στην παραδοσιακή μουσική της Ιρλανδίας και της Αγγλίας. Παράλληλα με τη θεατρική παράσταση, ο Θεοδωράκης ηχογράφησε αρχικά τα πρώτα τέσσερα τραγούδια (μέσα σε αυτά και το «Γελαστό Παιδί»), με τη φωνή της Ντόρας Γιαννακοπούλου και τον κιθαρίστα Δημήτρη Φάμπα, που βρήκαν εξαιρετική απήχηση. Η κυκλοφορία της ηχογράφησης ολόκληρου του κύκλου από την Columbia βρήκε ανυπέρβλητα εμπόδια από τη λογοκρισία της εποχής, και ο Θεοδωράκης αρνούμενος να περικόψει μέρος του κειμένου, προέβη σε καταγγελία της λογοκρισίας και σε μια ιστορική φωνοληψία με τον ίδιο να τραγουδά και να παίζει τον *Όμηρο* στο πιάνο. Σε συνεργασία με την εφημερίδα *Αυγή*, προσέφερε με πρωτοφανή τότε τρόπο την ηχογράφηση αυτή δωρεάν στο κοινό, υπερβαίνοντας την ισχύ της λογοκρισίας που αφορούσε σε εμπορική χρήση δίσκων. Τελικά, ολοκληρώθηκε η ηχογράφηση ολόκληρου του κύκλου με τον Θεοδωράκη να τραγουδά και συγχρόνως να διευθύνει τη λαϊκή του ορχήστρα, η οποία κυκλοφόρησε το 1963 από τη «Λύρα». Το 1966, κυκλοφόρησε νέα ηχογράφηση με τη Μαρία Φαραντούρη και ενορχήστρωση του Μίκη Θεοδωράκη για δύο μπουζούκια, φλάουτο, όμποε, τσέλο, κοντραμπάσο, κιθάρα, πιάνο, κλαβεσέν και κρουστά. Η απήχηση των τραγουδιών υπήρξε εξαιρετική και κάποια από αυτά (όπως «Το Γελαστό Παιδί» και «Η Λαμπρή») αφομοιώθηκαν από το ελληνικό κοινό σαν τραγούδια-σύμβολα για την Ελευθερία, ιδιαίτερα με τα ιστορικά γεγονότα της εποχής, τη δολοφονία του Λαμπράκη και τη δικτατορία του 1967. Σύντομα, η δύναμη της μουσικής του *Ένας Όμηρος* ξεπέρασε τα ελληνικά σύνορα και απέκτησε διεθνή απήχηση ως μουσική υπόκρουση του φιλμ *Ζσε σκηνοθεσία* Κώστα Γαβρά, το οποίο αποτέλεσε σύμβολο των καταπιεσμένων λαών και οι μελωδίες του τραγουδήθηκαν σε όλο τον κόσμο, από την Ιρλανδία, την Τουρκία και το Ιράν, εως την Αργεντινή και τον Καναδά.

Η Σουίτα για πιάνο και ορχήστρα *Ένας Όμηρος* είναι μια διασκευή του Δημήτρη Μίχα βασισμένη στα επτά θέματα από τη μουσική για το θεατρικό έργο του Behan: «Η Λαμπρή», «Το Γελαστό Παιδί», «Ήταν 18 Νοέμβρη», «Άνοιξε λίγο το Παράθυρο», «Τον Σεπτέμβριο Θυμάμαι», «Θα σου δώσω ένα Τόπι Χρυσό», «Δεν έχει η Γη κι ο Κόσμος Θέση». Η σχέση του πιάνου με την ορχήστρα έχει χαρακτήρα συνεχούς διαλόγου και η επεξεργασία των θεμάτων είναι εμφανής, χωρίς όμως να ξεφεύγει από το ύφος της μουσικής του Θεοδωράκη. Η δομή της σουίτας είναι «κυκλική», καθώς ξεκινά και ολοκληρώνεται με το ίδιο θέμα (αυτό της «Λαμπρής»). Επιπλέον, η αίσθηση ενότητας επιτυγχάνεται με τη διαρκή εμφάνιση μελωδικών και ρυθμικών συνδέσμων, μέσω παραλλαγών των επτά κεντρικών θεμάτων. Η Σουίτα αυτή πρωτογράφηκε από τον Δημήτρη Μίχα για φιλαρμονική ορχήστρα πνευστών και στη συνέχεια ενορχηστρώθηκε για πιάνο και ορχήστρα. Το έργο αφιερώθηκε στην πιανίστα Τατιάνα Παπαγεωργίου, η οποία το παρουσιάζει σε πρώτη εκτέλεση στην αποψινή συναυλία.

CANTO GENERAL

(1972 / συμφωνική εκδοχή 1980 / 1998 / 2005)

Ποίηση Pablo Neruda

Ορατόριο για κοντράλτο, βαρύτονο, μικτή χορωδία και συμφωνική ορχήστρα

Ο Μίκης Θεοδωράκης ξεκίνησε να γράφει το *Canto General* (Γενικό Άσμα), με αφορμή την επίσκεψή του στη Χιλή ως προσκεκλημένος της κυβέρνησης Allende το 1971, και κατόπιν υποσχέσεώς του να δώσει τη δική του μουσική άποψη στο κορυφαίο ποιητικό έργο του Pablo Neruda (1904-1973). Η μελοποίηση των πρώτων 12 μερών του μνημειώδους αυτού έργου ολοκληρώθηκε το 1972 στο Παρίσι όπου και ακολούθησε η ενορχήστρωση των πρώτων 7 μερών για λαϊκή ορχήστρα. Το 1975 ο Θεοδωράκης μελοποίησε το 13ο μέρος «America Insurrecta» (Ξεσηκωμένη Αμερική) και σταδιακά ολοκλήρωσε την ενορχήστρωση των κομματιών 8 έως 13, το 1980. Η ενορχήστρωση αυτή συμπεριλάμβανε 15 όργανα (3 μπουζούκια και/ή 3 φλάουτα, ακουστική κιθάρα, 12χορδη κιθάρα, ηλεκτρική κιθάρα, ηλεκτρικό μπάσο, 2 πιάνο και κρουστά για 6 κρουστούς). Αργότερα, το 1998 πραγματοποιήθηκε η συμφωνική ενορχήστρωση των 6 μερών από τους Henning Schmiedt και Jens Naumilkat και του «Los Libertadores» (Οι Ελευθερωτές) από τον Γιάννη Σαμπροβαλάκη το 2005. Το *Canto General* γράφτηκε κατά το μεγαλύτερο του μέρος στο Παρίσι και σημαντική υπήρξε η συμβολή του πιανίστα Γιάννη Διδίλη, ο οποίος άφησε την Ελλάδα ανταποκρινόμενος στο κάλεσμα του συνθέτη να τεθεί επικεφαλής της λαϊκής του ορχήστρας. Σύμφωνα με τα λεγόμενα του Θεοδωράκη, ο Διδίλης έτρεφε «μεγαλύτερη αγάπη και κατανόηση» για το έργο του ακόμη και από τον ίδιο τον συνθέτη. Ο Διδίλης ήταν ο άνθρωπος που κατόρθωσε να διδάξει φράση-φράση στους μουσικούς ένα τόσο πολυρυθμικό και δύσβατο για τους λαϊκούς οργανοπαίκτες έργο. Η πρώτη εκτέλεση του *Canto General*, που επρόκειτο να δοθεί το 1973 στη Χιλή, αλλά ματαιώθηκε λόγω της πτώσης της Unidad Popular, πραγματοποιήθηκε εν τέλει το καλοκαίρι του 1975 στην Ελλάδα αφού επέστρεψε ο Μίκης Θεοδωράκης με την αποκατάσταση της δημοκρατίας. Με συμμετοχή της γαλλικής Χορωδίας και των κρουστών του Στρασβούργου, ιστορικούς σολίστ τη Μαρία Φαραντούρη, τον Πέτρο Πανδή και με την απαγγελία του Μάνου Κατράκη στο στάδιο «Καραϊσκάκη», ο Μίκης αφιέρωσε την πρώτη

εκτέλεση του *Canto General* στη μνήμη των Allende και Neruda και στον αγωνιζόμενο λαό της Χιλής. Το έργο παρουσιάστηκε επίσης στο Μπουένος Άιρες το 1972, στο Παρίσι το 1974, στο Βερολίνο το 1981 και το 1989 (σε μορφή μπαλέτου), και στο Σαντιάγο της Χιλής το 1993. Σημαντική υπήρξε και η συμμετοχή της Φινλανδής τραγουδίστριας Arja Sajonmaa στις συναυλίες του Μπουένος Άιρες και της Χιλής, δίπλα στη Μαρία Φαραντούρη και τον Πέτρο Πανδή.

Το *Canto General*, το «Opus Magnum» του Pablo Neruda, του «μηχανικού της ψυχής» όπως έχει αποκαλεστεί και ενός από τους σημαντικότερους ισπανόφωνους λογοτέχνες στον κόσμο, αποτελείται από 342 ποιήματα και έχει χαρακτηριστεί «Βίβλος» της αμερικανικής ηπείρου. Σε αυτό ο ποιητής αναπαριστά με εντυπωσιακές εικόνες τη γένεση της ηπείρου και την ιστορία των λαών που κατοίκησαν ή κατοικούν ακόμη και υποφέρουν και αγωνίζονται ενάντια στους καταπιεστές. Με τη χρήση δυνατών μεταφορών, εικόνων και μελωδιών το ποιητικό αυτό έργο μιλά για το σύμπαν, στο κέντρο του οποίου στέκει ο άνθρωπος ως στοιχείο της φύσης από την οποία υποφέρει αλλά και αντιλεί τη δυναμιά του. Η σχέση του ανθρώπου με τη φύση γίνεται πρότυπο για τις ανθρώπινες σχέσεις. Το έργο έγραψε ο Neruda στα τέλη της δεκαετίας του 1940, όντας κυνηγημένος και «διασχίζοντας κάμπος,

CANTO GENERAL

PABLO NERUDA

ΜΙΚΗΣ ΘΕΟΔΩΡΑΚΗΣ

λιμάνια, πολιτείες» και γίνεται έτσι «σπαρακτική κραυγή ξεσηκωμού ενάντια στις δυνάμεις καταπίεσης, τραγούδι αλληλεγγύης προς τους εξανδραποδισμένους, έκφραση αγάπης προς τους απλούς ανθρώπους που πασχίζουν για ένα καλύτερο αύριο». Στο *Canto General* δημιουργείται μια δυνατή όσο ποτέ σχέση ανάμεσα σ'ένα ποιητικό έργο και μια ολόκληρη ήπειρο και εκφράζεται έντονα και ριζοσπαστικά, η άρνηση του φόβου μπροστά στην καταπίεση. Και αυτό μόνο το γεγονός προσδίδει στο έργο τον παγκόσμιο χαρακτήρα που δικαιούται.

Από την πλευρά του ο Θεοδωράκης εγκαινιάζει μια νέα εποχή δημιουργίας με τη μουσική του για το *Canto General*. Έχοντας ήδη πετύχει μια εννιαία διαλεκτική σχέση δημιουργού και κοινού αντλώντας στοιχεία από τη λαϊκή μουσική παράδοση και δημιουργώντας έργα που απευθύνονται στο λαό, ο Θεοδωράκης επιχειρεί μια νέα αντίληψη, ενός ευρύτερου «κοινωνικού έργου». Για πρώτη φορά, σε μια εποχή όπου οι περισσότεροι Έλληνες ποιητές, τρομοκρατημένοι, αρνούνται να του δώσουν νέα ποιήματα, ο εθνικός μας συνθέτης χρησιμοποιεί πρωτότυπο και όχι μεταφρασμένο κείμενο και αποβλέπει σε ένα μεγαλύτερο κοινό στιγματίζοντάς το με το πανανθρώπινο έπος.

προδιαγράφει μια καινούρια τροχιά. Το *Canto General* είναι έργο που επιβεβαιώνει περίτρανα την «ενιαία σχέση δημιουργού-κοινού» που είχε εισηγηθεί από τα προηγούμενα χρόνια ο Θεοδωράκης, καταρρίπτοντας τα δεδομένα της εποχής περί Τέχνης. Μια σχέση που στηρίζεται στην κατοχύρωση ελευθερίας και ευαισθησίας του δημιουργού, συνοδευόμενη πάντα από την επιβλητική πολιτική του δράση και διαρκή ενεργό κοινωνική του παρουσία.

Το *Canto General* συγκαταλέγεται στα αυθεντικά έργα της σύγχρονης μουσικής και συγκλονίζει τους ακροατές χάρη στη συνύπαρξη πολυποικίλων ρευμάτων τόσο σε ιδεολογικό όσο και σε μουσικό επίπεδο. Ο καινούριος ήχος των λέξεων μετατρέπεται σε «καινούρια μουσική ηχητική όπου σολίστες, χορωδίες και ορχήστρα - με ένα γιγαντιαίο σύνολο κρουστών - εκτινάσσονται στη σφαίρα της *υμνωδίας*». Η επιλογή των 13 ποιημάτων που συνθέτουν το έργο δημιουργεί την εναλλαγή της επικής πνοής με τον πιο προσωπικό τόνο. Ο συνθέτης επιτυγχάνει την εναλλαγή διαφοροποιώντας το εύρος της ενορχήστρωσης και τα φωνητικά μέσα που χρησιμοποιεί, που ξεκινούν από τη χορωδία α-καπέλα και φτάνουν μέχρι την έκρηκτική συνύπαρξη του φωνητικού συνόλου. Το ρυθμικό στοιχείο κυριαρχεί καθώς

Η μουσική του Θεοδωράκη «καθρεφτίζει ζωτική ορμή και εκφραστική δύναμη» και έχει χαρακτήρα λαϊκό όπου η συλλογική παρουσία (χορωδία και ορχήστρα) εναλλάσσεται με το ατομικό στοιχείο (σολίστ). Ο μουσικός διάλογος του *Canto General* διατηρεί την οξύτητα και αυθεντικότητα των κοινωνικών αντιθέσεων, τις οποίες προβάλλει με τόλμη και ρωμαλέο λυρισμό το προοδευτικό κοινωνικό όραμα του Neruda και του Θεοδωράκη. Διατηρεί τις παραδόσεις των επαναστατικών αγώνων και μας κρατά σε επαγρύπνηση μιλώντας για «το χώμα που' ναι δικό μας, τη σοφία των δέντρων και τους νεκρούς μας συντρόφους». Είναι αδιαμφισβήτητο λοιπόν ότι με τη μελοποίηση του *Canto General* από τον Μίκη Θεοδωράκη το έργο λαμβάνει τις διαστάσεις μιας ολοκληρωμένης πολιτιστικής επανάστασης. Μετά από 15 δύσκολα και πολυσήμαντα χρόνια για την ιστορία της Ελλάδας, αυτό το τραγούδι «ωκεανός» συντελεί στο να διαμορφωθεί μια συσσωρευση αξιών και πολιτιστικών δυνατοτήτων αυτοπροσδιορισμού και αυτοεξέλιξης του λαού που

το μελωδικό βάρος πέφτει στις φωνές. Το *Canto General* αντιπροσωπεύει ίσως την πιο σπουδαία ρυθμική έρευνα του Θεοδωράκη μέχρι σήμερα. Καθώς οι ελληνικοί ασύμμετροι ρυθμοί ανέκαθεν αποτελούσαν πηγή έμπνευσής του, στο έργο αυτό αναπτύσσει την τεχνική των μικτών ρυθμών σ' ένα πιο αφηρημένο επίπεδο ρυθμικής οργάνωσης, εξακολουθώντας να εμπνέεται τόσο από τους λατινοαμερικανικούς όσο και από τους ελληνικούς παραδοσιακούς ρυθμούς. Στα μεγάλα πολυρυθμικά μέρη δεν ασχολείται τόσο με τις παραλλαγές παραδοσιακών σχημάτων όσο με την έρευνα των ουσιαστικών διαφορών των διπλών και τριπλών ρυθμών.

Τα μέρη του έργου «*Algunas Bestias*» (Μερικά Ζωντανά) και «*Vegetaciones*» (Βλαστήσεις), όπου οι στίχοι αναβιώνουν τη γένεση της ηπείρου, της βλάστησης και των ζώων, σφύζουν από χαρά για τη ζωή και την εύφορη γη. Ο συνθέτης απαιτά στην πληρότητα της ποιητικής δημιουργίας με αφθονία και έτσι η μουσική είναι γεμάτη από ενθουσιασμό, ρυθμική

MIKIS THEODORAKIS

MARIA FARANDOURI
PETROS PANDIS

COR S:t JACOB i ORQUESTRA
STEFAN SKÖLD, *director*

CANTO GENERAL
de PABLO NERUDA

DILLUNS 6 DE JUNY DE 1983 - 21 h.

PALAU DE LA MÚSICA CATALANA

Οι φωτογραφίες προέρχονται από το προσωπικό αρχείο του Πέτρου Πανδῆ.

le Vallon du Salut

BAGNERES-de-BIGORRE

MARIA FARANDOURI
PETROS PANDIS

LE CANTO GENERAL
dirigé par
MIKIS THEODORAKIS

et
LUCAS KARYTINOS
le samedi 12 septembre
21 h au Vallon du Salut
(sous chapiteau)

PARCOURS MUSICAL AU VALLON DU SALUT DÈS 20 H

SUD

RESERVATIONS : 62 95 50 71-62 95 49 18

THEODORAKIS
FREDSKONSERT

CANTO GENERAL

dirigé par
MIKIS THEODORAKIS
STEFAN SKÖLD

MARIA FARANDOURI
PETROS PANDIS
S:t JACOB'S KÖR
och ORKESTER

KONSERTHUSET
Lörd 27 Feb kl 19.00

ένταση και παλμό υπερθεματίζοντας την εκρηκτική ατμόσφαιρα που καθλώνει τον ακροατή. Χαρακτηριστικό είναι το στοιχείο της πολυρυθμίας, όπου εναλλάσσονται τα μεικτά και σύνθετα διπλά και τριπλά μέτρα. Στον αντίποδα βρίσκονται τα ποιήματα που μαρτυρούν την καταπίεση και την εκμετάλλευση, τη φτώχεια και δυστυχία που μαστιγώνουν τη Νότια Αμερική, τα «Los Libertadores» (Οι Ελευθερωτές) και «La United Fruit Co.» (Η Εταιρία Φρούτων United Fruit Co.). Στο πρώτο ξεχωρίζει μια συγκρατημένα τρυφερή μελωδία και εξυμνείται ο ηρωικός αγώνας για την πληγωμένη γη ενώ στο δεύτερο ο συνθέτης «ρίχνει πύρινα βέλη, βουτηγμένα στην ειρωνία και σαρκασμό» κατά των αμερικανικών τραστ. Εν κατακλείδι, στο «America Insurrecta» (Ξεσηκωμένη Αμερική) που θεωρείται το σημαντικότερο ίσως τραγούδι του έργου, η μουσική δύναμη της σύνθεσης αγγίζει το απόγειό της. Άλλοτε ελεγειακό κι άλλοτε επαναστατικό, το τραγούδι αυτό αποδίδει με μεγαλοπρέπεια τον ποιητικό λόγο που

μιλάει για την καταπιεσμένη πατρίδα («...είχε βουβαθεί το λουλούδι της, είχε κυνηγηθεί το συναγμένο φως της...») και τη γέννηση της επαναστατικής συνείδησης («...αυτή όμως ξεπετάχτηκε σκίζοντας τοίχους, αποσπώντας τις φυλακές απ' τη γη»). Η αργόσυρτη εκφραστική μελωδία της εισαγωγής, που παραπέμπει σε πένθιμη πομπή, δίνει τη θέση της στην πολυρυθμία των λατινοαμερικάνικων ρυθμών όπου αξιοποιείται εντυπωσιακά η παρουσία των δεκάδων κρουστών οργάνων. Το τραγούδι σε αυτό το σημείο πανηγυρίζει παθιασμένα την εξέργηση ενάντια στον καταπιεστή, μέχρι να δώσει τη θέση του στη συγκλονιστική ελεγειακή μελωδία της εισαγωγής: «...σήμερα θα καταφέρεις να τραντάξεις τις πόρτες με χέρια κακοπαθιασμένα, με κομμάτια ψυχής που περιώθηκε, με δέσμες από βλέμματα που ο θάνατος δεν έσβησε...».

Τατιάνα Παπαγεωργίου

ΜΑΡΙΑ ΦΑΡΑΝΤΟΥΡΗ

Η Μαρία Φαραντούρη γεννήθηκε στην Αθήνα και έγινε γνωστή σε όλον τον κόσμο ως «ιδεώδης ερμηνεύτρια» του Μίκη Θεοδωράκη, παίζοντας, συγχρόνως, σπουδαίο ρόλο στο κίνημα για την αναβίωση της ελληνικής μουσικής. Θεωρείται η πιο αυθεντική έκφραση του έντεχνου ελληνικού τραγουδιού. Η πλούσια κοντράλτο φωνή της με την τεράστια γκάμα και τη μελωδική ποιότητα σε συνδυασμό με την εξαιρετική δραματική της έκφραση, αποτελούν τα κύρια χαρακτηριστικά της τέχνης της.

Το 1967 εγκαταλείπει την Ελλάδα και αγωνίζεται ενάντια στο δικτατορικό καθεστώς, δίνοντας χιλιάδες συναυλίες σε ολόκληρο τον κόσμο και στα μεγαλύτερα θέατρα. Παντού οι κριτικές είναι ενθουσιώδεις. Η «Guardian» γράφει: «Μοναδική, η φωνή της είναι ένα δώρο των Θεών του Ολύμπου», ενώ ο μουσικοκριτικός της γαλλικής «Le Monde» τη χαρακτηρίζει «Τζόαν Μπαζέ της Μεσογείου». Ο Πρόεδρος της Γαλλικής Δημοκρατίας Φρανσουά Μιτεράν στο βιβλίο του *Η Μέλισσα και ο Αρχιτέκτονας* σημειώνει μεταξύ άλλων: «Η Μαρία για μένα είναι η Ελλάδα. Έτσι φανταζόμουν τη θεά Ήρα, δυνατή, αγνή και άγρυπνη. Δεν θυμάμαι να συνάντησα άλλον καλλιτέχνη που να μου έδωσε σε τέτοιο σημείο την αίσθηση του θείου.»

Μερικές από τις μεγαλύτερες ερμηνείες της σε μουσική Μίκη Θεοδωράκη είναι το *Canto General* σε ποίηση Pablo Neruda, του οποίου τις πρόβες παρακολούθησε ο ίδιος ο ποιητής, το *Romancero Gitano* σε ποίηση F.G.Lorca, το οποίο ηχογράφησε και με τον διεθνή φήμη κιθαρίστα John Williams, η *Κατάσταση Πολιορκίας*, το *Πνευματικό Εμβτήριο* και η *Μπαλλάντα του Μαουτχάουζεν*, που παρουσίασε τον Αύγουστο του 1991 στο Ηρώδειο με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Ισραήλ, υπό τη διεύθυνση του μεγάλου μάεστρου Zubin Mehta. Η Μαρία ερμήνευσε επίσης κύκλους τραγουδιών που έγραψε ο Μάνος Χατζιδάκις ειδικά για τη φωνή της, όπως *Τα Παράλογα* και η *Σκοτεινή Μητέρα* σε ποίηση Νίκου Γκάτσου και η *Εποχή της Μελισσόανθης* σε ποίηση του ίδιου του συνθέτη.

Το διεθνές της ρεπερτόριο περιλαμβάνει τραγούδια του Bertold Brecht, του Τούρκου συνθέτη Zülfü Livaneli, του Lucio Dalla καθώς και τα LP *Τραγούδια Διαμαρτυρίας* (Χρυσός Δίσκος το 1977) και *17 Τραγούδια* (μεταξύ των οποίων και τρία τραγούδια του Βαγγέλη Παπαθανασίου ειδικά γι' αυτήν), τα οποία της ενορχήστρωσε ο Κουβανός συνθέτης Leo Brouwer. Ερμήνευσε George Gershwin (2006) και τραγούδια του διεθνούς κινηματογράφου στην παράσταση *Cine Maria* στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών (2008). Η φίλια και αμοιβαία εκτίμηση με τον μεγάλο σαξοφωνίστα της jazz Charles Lloyd οδήγησε στην κοινή τους εμφάνιση σε μεγάλα θέατρα στη Ελλάδα και στο εξωτερικό.

Τα τελευταία της CD είναι το *Way Home* (βραβευμένο με το Α΄ Βραβείο Γερμανών Κριτικών Δισκογραφίας 2007), το *Maria Farantouri sings George Gershwin* (ηχογραφημένη συναυλία στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών), οι *Μύθοι Γυναίκων* (με τη Λυδία Κονιόρδου) κ.ά.

Η Μαρία Φαραντούρη, αποδεχόμενη την πρόταση του ιστορικού ηγέτη του ΠΑΣΟΚ Ανδρέα Παπανδρέου, διετέλεσε Βουλευτής Επικρατείας του Κινήματος κατά τη Βουλευτική περίοδο 1989-1993.

Στις 23 Σεπτεμβρίου 2004, ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας κ. Κωνσταντίνος Στεφανόπουλος επιβράβευσε την προσφορά της Μαρίας Φαραντούρη στο ελληνικό τραγούδι, απονέμοντας της τον Χρυσό Σταυρό του Τάγματος του Φοίνικος.

Περισσότερες πληροφορίες για τη Μαρία Φαραντούρη (αναλυτική βιογραφία, πλήρη δισκογραφικό οδηγό, κριτικές, βιβλία, κείμενα, video, ενημέρωση) μπορούν να αναζητηθούν στην επίσημη ιστοσελίδα της www.farantouri.gr

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΑΒΡΑΚΟΣ

Ο Δημήτρης Καβράκος γεννήθηκε στα Τρίκαλα Θεσσαλίας και σπούδασε στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών. Θεωρείται ένας από τους πιο σημαντικούς μπάσους του Λυρικού Θεάτρου.

Έκανε το ντεμπούτο του στο ρόλο του «Ζαχαρία» (*Ναμπούκο*) στην Εθνική Λυρική Σκηνή. Στην Ιταλία εμφανίστηκε για πρώτη φορά στο *Ρέκβιεμ* του Βέρνι στο Σπολέτο, και το 1976 έκανε το ντεμπούτο του στο *Είβερυ Φίσερ Χολ* του Κέντρου Λίνκολν, στην Αμερική, στο έργο του Ρεφίσε *Σικελία*.

Το 1979 έκανε το ντεμπούτο του στη Μετροπόλιταν Όπερα ως «Μέγας Ιεροεξεταστής» στον *Ντον Κάρλος* και στη συνέχεια ερμήνευσε κεντρικούς ρόλους στις όπερες *Αϊντα*, *Ερνάνης*, *Τροβατόρε*, *Σικελικοί Εσπερινοί*, *Ρωμαίος και Ιουλιέτα*, *Ντον Τζιοβάνι*, *Τουραντότ*, *Λουίζα Μίλλερ*, *Σίμων Μπιοκκαλέγκρα*, *Ναμπούκο*, *Νόρμα*, *Λουτσιά*, *Δύναμη του Πεπρωμένου* και η *Εβραία*. Την περίοδο 2007-2008 έλαβε μέρος στις παραγωγές *Αϊντα*, *Μάκβεθ* και *Τουραντότ*.

Ως πρωταγωνιστής της Λυρικής Όπερας του Σικάγο, του Σαν Φρανσίσκο, του Χιούστον και του Ντάλλας έχει εμφανιστεί στις όπερες *Μπόρις Γκουντούνωφ*, *Λουίζα Μίλλερ*, *Δύναμη του Πεπρωμένου*, *Τζιοκόντα*, *Αϊντα*, *Πουρριτανόι*, *Υπνοβάτης* και *Λακμέ*.

Στη Σκάλα του Μιλάνου έχει εμφανιστεί στις όπερες *Λουτσιά*, *Ντον Τζιοβάνι*, *La Beata Beata*, *Ριγκολέττο* και *Αιτσίνα*. Στην Όπερα του Παρισιού έχει εμφανιστεί στις όπερες *Λουτσιά*, *Νόρμα*, *Πουρριτανόι*, *Ντον Κάρλος*, *Τουραντότ*. Στο Κόβεν Γκάρντεν του Λονδίνου έχει πρωταγωνιστήσει στις όπερες *Μπόρις Γκουντούνωφ*, *Άννα Μπολένα*, *Γάμοι του Φίγκαρο* και *La Nóna νε Λάγκο*.

Έχει εμφανιστεί στις όπερες Φλωρεντίας, Βενετίας, Ρώμης, Μπολόνια, Νάπολης, Μαδρίτης, Σεβίλλης, Κατάνια, Γένοβα, Μόντρεαλ, Μασσαλίας, Μπορντώ, Κολωνίας, Άμστερνταμ, Τόκιο, Μπουένος Άιρες, Σάο Πάολο και Ρίο ντε Τζανέιρο.

Ως πρωταγωνιστής έχει συμπράξει με μεγάλα ευρωπαϊκά φεστιβάλ, όπως του Ζάλτσμπουργκ, του Μπρέγκετς, της Αιξ αν Προβάνς και του Γκλαιντμπορν. Ως συναυλιακός καλλιτέχνης έχει συμπράξει με τις Συμφωνικές Ορχήστρες του Σικάγο, του Κλίβελαντ, της Μινεσότα, του Πίτσμπουργκ, του Σινσάπτι, του Μόντρεαλ, του Άμστερνταμ και του Παρισιού, υπό τη διεύθυνση διάσημων αρχιμουσικών όπως οι Ντάνιελ Μπαρένμποϊμ, Τζέιμς Κόνλον, Σαρλ Ντυτουά, Έντο ντε Βάρτ, Ζούμπιν Μέτα, Μπέρναρντ Χάπνικ, Τζέιμς Λιβάνι, Τζουσέππε Πατανέ, Χέλμουτ Ρίλλινγκ, Γκέοργκ Σόλτι και Ρικάρντο Μούτι.

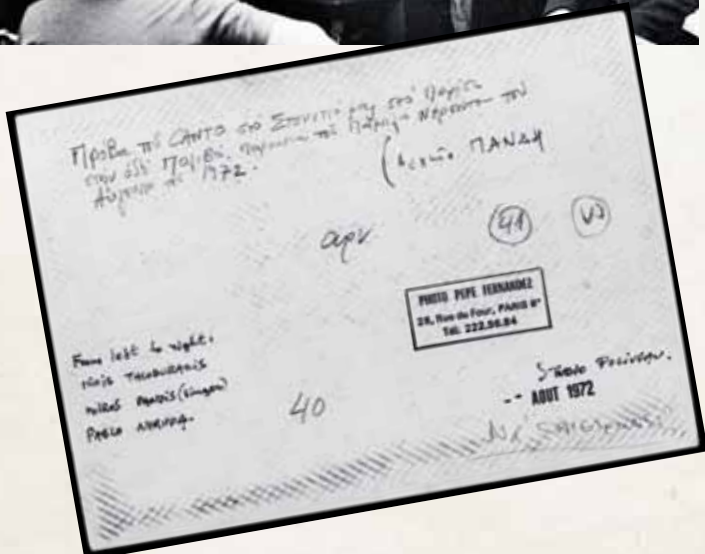
Στις ηχογραφήσεις του περιλαμβάνονται τα έργα: *Ντον Τζιοβάνι* (EMI/Angel, Μπέρναρντ Χάπνικ), *Οθέλλος* (Decca/London, Γκέοργκ Σόλτι), *Δαναΐδες* και *Μικροί* επίσημη λειτουργία του Ροσσίνι (EMI), *Νόρμα*, *La Beata Beata* και *Ριγκολέττο* (SONY, Ρικάρντο Μούτι) και *Νόρμα* (VARA RADIO, Άμστερνταμ). Επίσης διατίθενται σε video η *Αϊντα* με τη Μετροπόλιταν Όπερα και ο *Ριγκολέττο* με τη Σκάλα του Μιλάνου.

Ο Δημήτρης Καβράκος έχει μόνιμη συνεργασία με την Εθνική Λυρική Σκηνή και συχνές εμφανίσεις στο Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, το Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης και το Φεστιβάλ Αθηνών. Έχει ακόμη συνεργαστεί με τις Κρατικές Ορχήστρες Αθηνών και Θεσσαλονίκης και την Ορχήστρα της ΕΡΤ.

ΠΕΤΡΟΣ ΠΑΝΔΗΣ

Ο Πέτρος Πανδής συνεργάζεται με τον Μίκη Θεοδωράκη από το 1971.

Mikis Theodorakis, Pablo Neruda, Matilde Neruda, Πέτρος Πανδής 1972, Παρίσι
Οι φωτογραφίες προέρχονται από το προσωπικό αρχείο της Μαργαρίτας Θεοδωράκη.

ΤΑΤΙΑΝΑ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Γεννημένη στην Αθήνα, η Τατιάνα Παπαγεωργίου έχει καθιερωθεί ως πιανίστα με διεθνή δραστηριότητα. Διπλωματούχος Πιάνου (Α΄ βραβείο & χρυσό μετάλλιο) και Ανώτερων Θεωρητικών (πτυχία Αρμονίας, Αντίστιξης και Φούγκας, Ωδείο Αθηνών). Σε ηλικία 12 ετών έγινε δεκτή κατ' εξαίρεση στο τμήμα πιάνου του Πανεπιστημίου της Μελβούρνης, στα 17 έγινε δεκτή στο Ωδείο Tchaikovsky της Μόσχας και παράλληλα απέσπασε τη μέγιστη διάκριση και υποτροφία στις εισαγωγικές εξετάσεις του Βασιλικού Κολλεγίου Μουσικής του Λονδίνου. Ολοκλήρωσε ανώτερες σπουδές πιάνου, ενορχήστρωσης και διεύθυνσης ορχήστρας, στο Βασιλικό Κολλέγιο και τη Βασιλική Ακαδημία Μουσικής του Λονδίνου. Είναι κάτοχος ακαδημαϊκού διπλώματος Master's με διάκριση για την έρευνά της στο έργο για πιάνο του Heitor Villa-Lobos, και κατά τη διάρκεια των σπουδών της απέσπασε βραβεία-υποτροφίες από το Βρετανικό Συμβούλιο, τη Βρετανική Κυβέρνηση, τη διεθνή Jeunesses Musicales και το Ίδρυμα Κρατικών Υποτροφιών (I.K.Y.). Επίσης διακρίθηκε στον διεθνή διαγωνισμό σύγχρονης μουσικής του Park Lane Group (Royal Festival Hall, Λονδίνο) σε διαγωνισμό έργων Schumann και στον διαγωνισμό Κοντσέρτου του Royal College of Music. Φοίτησε ακόμη στο Πανεπιστήμιο Indiana (Bloomington) των ΗΠΑ και συμμετείχε επί σειρά ετών σε διεθνή σεμινάρια πιάνου της Ακαδημίας Mozarteum του Salzburg, της Ακαδημίας της Βιέννης, του Conservatorium στο Σύδνεϋ, της Ακαδημίας του Graz, του Φεστιβάλ Βαρκελώνης, κ.ά. Μελέτησε κοντά στους διαπρεπείς καθηγητές Lev Vlassenko, Yonty Solomon, Karl-Heinz Kämmerling, Tanya Sarkissova και Τώνη Γεωργίου. Σε ηλικία 19 ετών, έκανε το ντεμπούτο της στο Λονδίνο με το Δεύτερο Κοντσέρτο για πιάνο και ορχήστρα του Rachmaninoff, και λίγο αργότερα συνέπραξε ως σολίστ με τη Φιλαρμονική Ορχήστρα του Λονδίνου στο Queen Elizabeth Hall. Παράλληλα με τη σολιστική της δραστηριότητα, διδάσκει στο Αμερικανικό Κολλέγιο Ελλάδος (Deree), όπου έχει διατελέσει επικεφαλής καθηγήτρια του Μουσικού Τμήματος επί μια σχεδόν δεκαετία. Έχει εμφανιστεί σε συναυλίες ανά τον κόσμο: Αγγλία, Αμερική, Αυστρία, Αυστραλία, Αίγυπτο, Αργεντινή, Βραζιλία, Γερμανία, Ελλάδα, Ισπανία, Κίνα, Κύπρο, Ουρουγουάη, Πολωνία και Τουρκία. Έχει συμπράξει ως σολίστ με ορχήστρες όπως: Φιλαρμονική του Λονδίνου, Συμφωνική του Πεκίνου, Συμφωνική της Νέας Όπερας της Μόσχας, Φιλαρμονική Κεντρικής Γερμανίας της Λειψίας, Συμφωνική Amadeus της Σόφιας, Συμφωνική Βασιλικού Κολλεγίου Μουσικής του Λονδίνου, κ.ά. Έχει επίσης εμφανιστεί με όλες τις σημαντικές ελληνικές ορχήστρες: Κρατική Ορχήστρα Αθηνών, Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, Εθνική Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, Καμεράτα-Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής, Ορχήστρα Σύγχρονης Μουσικής της ΕΡΤ, Συμφωνική «Εναρμόνια» και Αθηνάϊκή Δημοτική Συμφωνική Ορχήστρα. Η διδακτορική της έρευνα με θέμα το πιανιστικό έργο του Μίκη Θεοδωράκη έχει φέρει στο φως ανέκδοτα έργα του, τα οποία έχει παρουσιάσει σε πρώτες εκτελέσεις (Κοντσέρτο *Ελικώνας*, *Δεύτερο Κοντσέρτο για Πιάνο*, *Πασακάλιες* για δύο πιάνα, *12 Μέλος*, Σουίτα Μπαλέτου *Αλέξης Ζορμπάς* για σόλο πιάνο). Οι ερμηνείες της έχουν αποσπασει εξαιρετικά σχόλια από το διεθνή τύπο και την έχουν κατατάξει στους κύριους ερμηνευτές του πιανιστικού του έργου. Είναι μέλος του Κλασικού Συνόλου και της Λαϊκής Ορχήστρας «Μίκης Θεοδωράκης». Η συνεργασία της με τον Μίκη Θεοδωράκη, που υπερβαίνει τη δεκαετία, επεκτείνεται σε επεξεργασίες, μεταγραφές και διασκευές έργων του για πιάνο, καθώς και επιμέλεια μουσικών εκδόσεων. Επιστέγασμα αποτελεί η ποχορφήση των πιανιστικών απάντων (2009) και η έκδοση διασκευασμένων τραγουδιών για κλασικό πιάνο (Schott Musik International, 2010).

ΛΟΥΚΑΣ ΚΑΡΥΤΙΝΟΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα το 1952. Σπούδασε θεωρητικά και πιάνο στο Ωδείο Αθηνών και είναι διπλωματούχος της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Από το 1976 έως το 1981 σπούδασε διεύθυνση ορχήστρας στο Πανεπιστήμιο των Τεχνών του Δ. Βερολίνου με τον Χ. Άλεντορφ. Παράλληλα παρακολούθησε σεμινάρια διεύθυνσης ορχήστρας στο «Μοσαρτέουμ» του Σάλτσμπουργκ.

Από το 1981 έως το 1985 εργάστηκε στη Γερμανία και από το 1985 εργάζεται ως Αρχιμουσικός στην Εθνική Λυρική Σκηνή, της οποίας διετέλεσε Μουσικός Διευθυντής (1992) και Καλλιτεχνικός Διευθυντής (1999-2005). Κατά τη διαμονή του στο Βερολίνο, υπήρξε Μουσικός Διευθυντής της ορχήστρας δωματίου Σαρλότενμπουργκ-Βερολίνου και διευθυντής του «Πίκολο Τεάτρο Μπερολίνο».

Έχει εργαστεί ως διευθυντής στο Δημοτικό Ωδείο Βόλου, ως καθηγητής στη σχολή υποκριτικής τέχνης του «Αμφι-Θεάτρου» και εργάζεται ως καθηγητής στο Ωδείο Αθηνών στην τάξη της Διεύθυνσης Ορχήστρας. Έχει συνεργαστεί με το Εθνικό Θέατρο και με το «Αμφι-Θέατρο». Από το 1997 είναι ιδρυτής και καλλιτεχνικός διευθυντής της ορχήστρας «Εναρμόνια».

Ο Λουκάς Καρυτίνος έχει επανειλημμένα εμφανιστεί με όλες τις ελληνικές ορχήστρες, έχει πάρει μέρος στα Φεστιβάλ Αθηνών, Αρένας της Βερόνας, Καρακάλλα Ρώμης, Λας Πάλμας Αβάς κ.ά., έχει δε συνεργαστεί με θέατρα όπερας όπως του Βερολίνου, της Βαρκελώνης, της Κολωνίας, του Μόντε Κάρλο, του Ντιπρόιτ, της Βέρνης, του Σάλτσμπουργκ, της Ρώμης, της Κατάνια, του Κάλιαρι, της Μόντενα, του Μπιλιμπάο κ.ά.

Εκτός από την Ελλάδα έχει διευθύνει στις περισσότερες χώρες της Ευρώπης, στην Κορέα, Η.Π.Α., Αυστραλία, Τουρκία, Αίγυπτο, Τυνησία, κ.ά.

Έχει ηχογραφήσει δίσκους για τις εταιρίες BMG, WEA, CBS, ETERNA, DYNAMIC.

Για τις «εξαιρετικές υπηρεσίες» που έχει προσφέρει στο χώρο της μουσικής τιμήθηκε το 1989 με το «Χρυσό Μετάλλιο Τιμής» του Δήμου Αθηναίων.

Το 2001 του απονεμήθηκε το βραβείο «Δημήτρης Μητρόπουλος» από το Γ΄ Πρόγραμμα — ΕΡΑ.

Το 2006 τιμήθηκε από τον Πρόεδρο της Ιταλικής Δημοκρατίας ως «Commendatore dell' Ordine della Solidarieta' Italiana» για την προβολή της ιταλικής όπερας.

Το 2008 η Ένωση Ελλήνων Θεατρικών και Μουσικών Κριτικών του απένευσε το «Μεγάλο Βραβείο Μουσικής» για την εν γένει προσφορά του στην Όπερα.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΙΧΑΣ

Συνθέτης και ενόρχηστρωτής. Είναι στενός συνεργάτης του Μίκη Θεοδωράκη και επιμελείται τις μουσικές εκδόσεις των έργων του, τα τελευταία χρόνια.

Μελέτησε κλαρινέτο στη τάξη του Χαράλαμπου Φαρανάτου, απ' όπου αποφοίτησε το 1986 με βαθμό άριστα παμπφρέι και διάκριση. Είναι επίσης κάτοχος πτυχίων αρμονίας, ενόργάνωσης, αντίστιξης, φούγκας και διπλώματος σύνθεσης.

Από την ίδρυση της Συμφωνικής του Δήμου Αθηναίων μέχρι το 2003 ήταν πρώτο κλαρινέτο. Από το 1988 μέχρι σήμερα είναι μέλος της Φιλαρμονικής του Δήμου Αθηναίων (πρώτο κλαρινέτο).

Έχει συμπράξει ως σολίστ με την Κρατική Ορχήστρα Θεσσαλονίκης, τη Συμφωνική του Δήμου Αθηναίων και τη Φιλαρμονική του Δήμου Αθηναίων.

Βραβεύτηκε για τη σύνθεσή του *Πνοή* για κουνιέτο πνευστών στο «6ο Πανελλήνιο Διαγωνιστικό Φεστιβάλ Μουσικής Δωματίου» με πρώτο βραβείο. Για τη σύνθεση της μουσικής στο θεατρικό έργο του Γιάννη Ξανθούλη *Τα σκουπίδια* απέσπασε βραβείο μουσικής σύνθεσης στους: «23ους Πανελληνίους Θεατρικούς Αγώνες Ερασιτεχνικών Θιάσων» του Δήμου Ζωγράφου και στο «Φεστιβάλ Ερασιτεχνικού Θεάτρου στην Καρδίτσα»

Με τον Μίκη Θεοδωράκη έχει μακρά συνεργασία. Έχει επιμεληθεί την έκδοση πολλών έργων του και έχει διασκευάσει και ενόρχηστρώσει για μπάνα 7 σουίτες (3 σουίτες με διάσημα τραγούδια του συνθέτη, τη *Γειτονιά των Αγγέλων*, το *Χορό του Ζορμπά*, τη σουίτα *Ένας Όμηρος*, και μια σουίτα από την όπερα *Ηλέκτρα*).

ΣΤΑΥΡΟΣ ΜΠΕΡΔΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε κλασική κιθάρα με τον Χαράλαμπο Εκμεκτσόγλου, κλασικό τραγούδι με τους Κική Μορφωνιού, Φραγκίσκο Βουτσάινο, Σταμάτη Μπερλή και ανώτερα θεωρητικά με τον Μιχάλη Τραυλό. Με υποτροφία του Guildhall School of Music and Drama (Λονδίνο), ειδικεύτηκε στην προκλασσική μουσική με τους Thomas Hemsley, David Roblou, Emma Kirkby και Phil Pickett.

Έχει εμφανιστεί στο Λονδίνο με πολλά σύνολα Παλιάς Μουσικής και έχει συνεργαστεί με τον David Roblou στις Μπαρόκ Όπερες *The Tempest* του M. Locke, *Venus and Adonis* του J. Blow, *P Ballo dell' Ingrate*, *L' Incoronazione di Poppea* του C. Monteverdi.

Σαν μέλος του Εργαστηρίου Παλιάς Μουσικής έχει λάβει μέρος σε πολλές συναυλίες καθώς και τηλεοπτικές εκπομπές, διευθύνοντας επίσης και το φωνητικό σχήμα του συνόλου «Χορωδιακό Εργαστήρι Αθηνών».

Είναι ιδρυτικό μέλος του Μουσικού Συνόλου «Τερψιχόρη» που ειδικεύεται στην ερμηνεία της προκλασσικής μουσικής.

Συνέπραξε με την Χορωδία και Ορχήστρα Αθηνών ως σολίστ στα ορατόρια *Μεσσίας* του G.F. Handel και *Κατά Ιωάννη Πάθη* του J.S. Bach.

Από τον Σεπτέμβριο του 1993 έχει αναλάβει τη διεύθυνση της Χορωδίας της Εμπορικής Τραπέζης της Ελλάδος, με την οποία έχει εμφανιστεί στην Ελλάδα και το εξωτερικό σε 300 και πλέον συναυλίες καθώς επίσης και πολλές ραδιοφωνικές και τηλεοπτικές εκπομπές.

Από τον Σεπτέμβριο του 1994 διδάσκει στο Αμερικάνικο Κολέγιο Ελλάδος (Deree College) και από το Νοέμβριο του 1997 διευθύνει τη Χορωδία του Δήμου Παπάγου έχοντας παράλληλα και την Καλλιτεχνική Διεύθυνση του Χορωδιακού Φεστιβάλ Δήμου Παπάγου.

Τέλος, από το 1999 διευθύνει τη Χορωδία του Δήμου Αθηναίων και έχει διδάξει τα έργα: *9η Συμφωνία*, *Fantasia* του Beethoven, *Deutsches Requiem* του Brahms, *Requiem*, *C Minor Messe*, *Così fun tutte* του Mozart, *Ιπτάμενος Ολλανδός* του Wagner, *Requiem* του Faure, *Ζορμπάς*, *Αξιον Εστί*, *Canto General* του Μίκη Θεοδωράκη, κ.ά.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΟΥΖΑΝΗΣ

Γεννήθηκε στην Αθήνα. Σπούδασε ανώτερα θεωρητικά και πιάνο στο Εθνικό Ωδείο Αθηνών απ' όπου αποφοίτησε το 1986. Σπούδασε διεύθυνση χορωδίας στην Ουγγαρία με υποτροφία του ινστιτούτου Kodaly με δίπλωμα το 1989. Στην τριετία που ακολούθησε διέτέλεσε λέκτορας μουσικοπαιδαγωγικών συστημάτων στο Εθνικό Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών. Το 1992 συνέχισε τις σπουδές του στη Μουσική Ακαδημία του Μονάχου απ' όπου το 1996 αποφοίτησε με δίπλωμα διεύθυνσης χορωδίας.

Έχει διατελέσει βοηθός μαέστρου (Hans Martin Schneider) στην Bach Chor του Μονάχου και μόνιμος μαέστρος με τη χορωδία *ars musica* και τη συμφωνική ορχήστρα του Μονάχου.

Έχει δώσει πολλές συναυλίες ως διευθυντής χορωδίας και ορχήστρας στη Γερμανία, Αυστρία και Ιταλία με έργα των Orff, Mozart, Haydn, Bach, Brahms, Szymanowski, Janacek, Stravinsky, κ.ά.

Με τη χορωδία *Biblischor* κατέκτησε το 1998 Α΄ βραβείο καλύτερης χορωδίας και το 2000 το Α΄ βραβείο καλύτερου μαέστρου στο διαγωνισμό Hessen Chorwettbewerb.

Το 2000 τιμήθηκε με το βραβείο *Händel Ring* στην τελετή λήξης του *Bach Festival* στο Schwerin για την πρώτη εκτέλεση της *Missa Brevis* του Janos Vaida με τη χορωδία *ars musica chor*.

Από το 2005 συνεργάζεται με τη χορωδία της ΕΡΤ.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ ΤΟΥ ΔΗΜΟΥ ΑΘΗΝΑΙΩΝ

Η Συμφωνική Ορχήστρα του Δήμου Αθηναίων ιδρύθηκε το 1996 και από τότε διαδραματίζει σημαντικότατο ρόλο στα καλλιτεχνικά δρώμενα της Ελλάδας. Καθ' όλη τη διάρκεια της πορείας της έχει καταφέρει να βρίσκεται στην πρώτη γραμμή των μουσικών δραστηριοτήτων τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό. Το 2003 η Συμφωνική Ορχήστρα και τα Μουσικά Σύνολα του Δήμου Αθηναίων σχημάτισαν ανεξάρτητο ενιαίο φορέα. Οι τρεις μόνιμοι αρχιμουσικοί της ορχήστρας είναι οι Ελευθέριος Καλκάνης, Μιχάλης Οικονόμου και Ανδρέας Τσελίκας.

Το πλούσιο ρεπερτόριο της περιλαμβάνει τα μεγαλύτερα έργα των σημαντικότερων συνθετών της κλασικής μουσικής: από τα αριστουργήματα της μπαρόκ μουσικής μέχρι τις πρωτοποριακές συνθέσεις των σύγχρονων δημιουργών. Παράλληλα, έχουν ερμηνευθεί οι σημαντικότερες όπερες του διεθνούς ρεπερτορίου σε σύμπραξη με καταξιωμένους σολίστες του μελοδράματος.

Η καλλιέργεια και η προβολή της ελληνικής μουσικής αποτελεί πρωταρχικό στόχο για την ορχήστρα. Στο πλαίσιο αυτό, έχει ερμηνεύσει πολλά έργα των κύριων εκπροσώπων της ελληνικής λόγιας μουσικής δημιουργίας όπως οι: Ν. Σκαλκώτας, Γ. Κωνσταντινίδης, Μ. Παλλάντιος, Μ. Καλομοίρης, Α. Ευαγγελάτος, Μ. Θεοδωράκης, Θ. Αντωνίου, κ.ά. Παράλληλα, έχουν παρουσιασθεί πολλές συνθέσεις των: Μ. Χατζιδάκι, Μ. Θεοδωράκη, Σ. Ξαρχάκου, Δ. Σαββόπουλου, Γ. Μαρκόπουλου, Μ. Πλέσσα, Χ. Λεοντή, Η. Ανδριόπουλου, Γ. Κατσαρού, Γ. Σπανού κ.ά. σε όλα τα μουσικά κέντρα της Ελλάδας.

Αναποκρινόμενη στις σύγχρονες απαιτήσεις αλλά και στα φιλόμουσα αισθήματα του κοινού, η Συμφωνική Ορχήστρα έχει καθιερώσει μια σειρά από τακτικές δημόσιες εμφανίσεις τόσο στην Ελλάδα όσο και στο εξωτερικό με μεγάλη επιτυχία. Το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών, η Εθνική Λυρική Σκηνή, το θέατρο Παλλάς, το Μουσείο Μπενάκη, το Βυζαντινό Μουσείο, το θέατρο Κ. Δανδουλάκη, το θέατρο Ιλίσια, το Απτικό Άλσος, η Ρωμαϊκή Αγορά και ο Εθνικός Κήπος, αποτελούν τους χώρους όπου πραγματοποιούνται οι συναυλίες της ορχήστρας, προβάλλοντας έτσι καθημερινά την πολιτιστική της προσφορά στο αθηναϊκό κοινό. Παράλληλα, έχει εμφανιστεί στις μεγαλύτερες μουσικές σκηνές του εξωτερικού, αναδεικνύοντας έτσι την πλούσια πολιτιστική κληρονομιά της Ελλάδας και πιστοποιώντας το αστείρευτο ταλέντο των μουσικών της. Μεταξύ των διεθνών εμφανίσεών της, αναφέρουμε ενδεικτικά τις συναυλίες που έχουν πραγματοποιηθεί στη Νέα Υόρκη, στην Ουάσιγκτον, στο Σικάγο, στις Βρυξέλλες, στο Κάιρο, στην Κωνσταντινούπολη, στην Αλικαρνασό, στο Βερολίνο και στην Έφεσο.

Εξίσου σημαντικές συνεργασίες της Συμφωνικής Ορχήστρας του Δήμου Αθηναίων είναι αυτές που διατηρεί με το Μέγαρο Μουσικής Αθηνών και το

Μέγαρο Μουσικής Θεσσαλονίκης, καθώς και η στενή συνεργασία με την Ένωση Ελλήνων Μουσουργών όπου παρουσιάζονται πρώτες εκτελέσεις έργων Ελλήνων συνθετών. Η Ορχήστρα παρουσίασε σε πρώτη πανελλήνια εκτέλεση το συμφωνικό δράμα *Σωκράτης* του Γάλλου συνθέτη Erik Satie στο Θέατρο Ηρώδου Αττικού σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Αθηνών, το ανέκδοτο μπαλέτο του Νίκου Σκαλκώτα *Η Λυγερή και ο Χάρος*, ερμήνευσε τη *Συμφωνία της Λεβεντιάς* του Μανώλη Καλομοίρη σε συνεργασία με πέντε ελληνικές χορωδίες, ενώ έχει δώσει πολλές εκπαιδευτικές συναυλίες και μουσικά εργαστήρια σε συνεργασία με γυμνάσια και λύκεια. Συνεργάζεται συχνά με το Πανεπιστήμιο Αθηνών και το Εθνικό Μετσόβιο Πολυτεχνείο, καθώς και με Πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Από τον Ιανουάριο του 2007 και επί Δημαρχίας Νικήτα Κακλαμάνη, Πρόεδρος των Μουσικών Συνόλων του Δήμου Αθηναίων ανέλαβε ο κ. Γιώργος Κατσαρός και ενέταξε στους σκοπούς της Συμφωνικής Ορχήστρας την ανάδειξη νέων σολίστ μέσα από τον κύκλο «Νέοι σολίστ κλασικής μουσικής». Στο πλαίσιο αυτό, δίνεται η δυνατότητα σε μουσικούς που ξεκινούν την καλλιτεχνική τους σταδιοδρομία να κάνουν τα πρώτα τους βήματα στο χώρο των συναυλιακών δραστηριοτήτων μέσα σε ένα ιδανικό γι' αυτούς περιβάλλον που διακρίνεται από τις υψηλές επιπέδους αξιώσεις της ορχήστρας και τον επαγγελματισμό της λειτουργίας της.

Η Συμφωνική Ορχήστρα έχει να επιδείξει πλούσια δισκογραφική δουλειά σε συνεργασία με σημαντικούς καλλιτέχνες. Ορισμένοι από τους δισκογραφικούς τίτλους που κυκλοφορούν στο εμπόριο είναι οι εξής: Athens Symphony Orchestra: *Round dances from the four corners of Hellas* (FM Records), G. Bregovich: *Balkanica* (FM Records), Πασχάλης: *Διαχρονικά και Αγαπημένα* (Mercury), Χρήστος Ζερμίνος: *The sound of Time* (Corifeo), Μίμης Πλέσσας: *50 Χρυσά Χρόνια* (Nitro Music), Βίκυ Μοσχολού: *Ζωντανά στο Λυκαβηττό* (Victory Music) και συλλογές με γνωστές κλασικές μελωδίες, όπως: *Εν χορδαίς και Ωδαίς αλληλαζωμεν*, *Bouquet of Classical Roses* (FM Records). Πρόσφατα, με την Ορχήστρα συνεργάστηκαν διάσημοι καλλιτέχνες όπως η υψίφωνος Δήμητρα Θεοδοσίου, ο tenόρος Andrea Boccelli, ο πιανίστας Άρνης Γαρουφαλής, ο tenόρος Γιάννης Χριστόπουλος, οι πιανίστριες Μαρία και Αγγελική Μπόλλα, ο tenόρος Fulvio Oberto. Την Ορχήστρα έχουν διευθύνει διακεκριμένοι αρχιμουσικοί όπως ο Λουκάς Καρυπνός, ο Marcello Rota, ο Νίκος Αθηναίος, ο Άλκης Μπαλτάς κ.ά. Τέλος, ο Πρόεδρος των Μουσικών Συνόλων κ. Γιώργος Κατσαρός δημιούργησε 3 υποσύνολα της Συμφωνικής Ορχήστρας: το Κουαρτέτο Εγχόρδων, το Κουίντέτο Χάλκινων Πνευστών και το Σύνολο Παλαιάς Μουσικής.

ΣΥΜΦΩΝΙΚΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑ

Μίρα Μανώλη

ΕΞΑΡΧΩΝ

Σούκας Χαράλαμπος

Α' ΒΙΟΛΙΑ

Καντέσα Αρμπέν
Τσάνη Στέλλα
Μάλο Μπρουνίλντα
Κώττα Ζωή
Κικλής Λάμπρος
Άγκολι Μπλέρτα
Παπαδανιήλ Μενέλαος
Τζάχο Αρετή
Ζούτσος Ηλίας
Γαλάκος Πέτρος
Μαργαρίτης Δημήτρης
Μανωλάς Γιώργος
Τραυλός Σπύρος
Ζαφειρόπουλος Οδυσσεύς
Καμίνσκαγια Αικατερίνη

Β' ΒΙΟΛΙΑ

Περιστέρης Γιώργος
Κουλούρης Χρήστος
Νικόλης Παναγιώτης
Παππάς Γκένι
Θανά Άννα
Γκανάς Ιωάννης
Πατέλης Νίκος
Βασιλειάδης Κωνσταντίνος
Βασιλαντωνάκη Δωράνθη
Σταματοπούλου Πολυτίμη
Κουμή Πωλίνα
Ζημπάι Ευγένιος

ΒΙΟΛΕΣ

Ίνδριτ Χαφίζι
Μπουσαμάν Κλωνιάννα
Τζάχο Αλέκα
Χώτος Νικόλαος
Ζαχαρίνοβα Μπιλιάννα
Δάμο Μόνικα
Τζίτζου Κατερίνα

ΤΣΕΛΑ

Θέας Κωνσταντίνος
Ρούτση Μιρέλλα
Δημάκη Ιρίνα
Αρμπέν Αντώνης
Κατοχιανού Αναστασία
Μπούκης Στέφανος
Νικολοπούλου Φωτεινή
Χειμαριός Σπύρος
Επιτροπάκης Εμμανουήλ

ΚΟΝΤΡΑΜΠΑΣΑ

Αρνής Γιώργος
Ερζένης Μιχάλης
Σέχου Σουέλα
Αργυροπούλου Μαριάννα
Χάλαρης Ιωάννης
Καλκάνης Μιχαήλ

ΦΛΑΟΥΤΑ

Γκλίγκα Ιβόνα
Παναγιωτοπούλου Μικαέλα
Τσακίρη Κλειώ
Καρανικόλα Ηλέκτρα

ΟΜΠΟΕ

Τσελίκας Ιωάννης
Γιοβάνης Κωνσταντίνος
Κωνσταντοπούλου Γεωργία

ΚΛΑΡΙΝΕΤΑ

Χαλκιάς Γραμμένος
Νικολούζος Αθανάσιος
Μανάντος Ευστάθιος

ΦΑΓΚΟΤΑ

Ευαγγελάτος Γιάννης
Μαγιάτης Σέργιος - Ιωάννης

ΚΟΡΝΑ

Μάρκου Αλέξης
Πατρίκιος Κωνσταντίνος
Μουρίκης Θεόδωρος
Φωκάς Σπύρος
Μήτρου Νικόλαος

ΤΡΟΜΠΕΤΕΣ

Μωραϊτης Γιάννης
Δράμπαλης Αναστάσιος
Σαρρής Νικόλαος

ΤΡΟΜΠΟΝΙΑ

Αρβανιάκης Ιωάννης
Ρουβάς Αλέξανδρος
Μάρκου Γεώργιος

ΤΟΥΜΠΑ

Καμβουσίδης Παναγιώτης

ΤΥΜΠΑΝΑ

Καμβουσίδη Ελένη

ΚΡΟΥΣΤΑ

Τορουνίδης Θεόδωρος
Πετρισοπούλου Μαριάνθη
Μπαγιώκου Αθανασία
Σαρίκος Γιώργος

ΑΡΠΑ

Κιοσόγλου Ευαγγελία

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΑΡΙΟΣ

Βλαστός Γιώργος

ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΤΕΣ

Βογιατζής Νικόλαος
Σκουλάς Μανώλης

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΣ

Σταύρος Πιπίνης

ΕΚΤΑΚΤΕΣ ΣΥΜΜΕΤΟΧΕΣ

Κατσιφέρης Κωνσταντίνος, βιόλα
Ισάκ Ελισάβετ, βιόλα
Μπάσο Μαρκέλα, βιολοντσέλο
Χασάπη Μαρία, κοντραμπάσο
Λαζάρου Θεόδωρος, κοντραμπάσο
Ντακοβάνος Δημήτριος, φαγκότο
Αγαλιανός Διονύσιος, τρομπέτα
Λιτσαρδόπουλος Αλέξανδρος, κλαρίνο
Κολιαβασιλής Παναγιώτης, κρουστά

ΜΙΚΤΗ ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΧΩΡΩΔΙΑ ΑΘΗΝΩΝ

Η Μικτή Δημοτική Χωρωδία Αθηνών ιδρύθηκε το 1999 και αποτελείται από επαγγελματίες μουσικούς - τραγουδιστές.

Η χωρωδία σε συνεργασία με τη Συμφωνική Ορχήστρα και την Ορχήστρα Δωματίου του Δήμου Αθηναίων, καθώς επίσης και ορχήστρες άλλων φορέων όπως η Συμφωνική Ορχήστρα της ΕΡΤ, η Λαϊκή Ορχήστρα «Μίκης Θεοδωράκης» κ.ά., έχει παρουσιάσει στην μέχρι τώρα πορεία της τα εξής έργα: 9η Συμφωνία, *Fantasia* του Ludwig Van Beethoven, *Requiem*, *Cosi fan tutte*, *C minor Messe* του Wolfgang Amadeus Mozart, *Deutsches Requiem*, *Liebeslieder*, *Nanie*, *Gesang der Parzen* του Johannes Brahms, *Βαλπουριανή Νύχτα*, *Όνειρο Θερινής Νυκτός* του Felix Mendelssohn, *Gloria* του Vivaldi, *Stabat Mater* του Pergolesi, *Messiah* του Georg Friedrich Handel, *Magnificat* του Johann Sebastian Bach, *Ιπτάμενος Ολλανδός* του Richard Wagner, *Sokrates* του Erik Satie, *Δάφνις & Χλόη* του Maurice Ravel, *Pavane*, *Requiem* του Gabriel Faure, *Carmina Burana* του Carl Orff, *Συμφωνία της Λεβεντιάς* του Μανώλη Καλομοίρη, *Tres in Unam* του Ελευθέριου Καλκάνη, *Ζορμπάς*, *Canto General*, *Άξιον Εστί* του Μίκη Θεοδωράκη, *Ελεύθεροι Πολιορκημένοι* του Γιάννη Μαρκόπουλου, *Αποκάλυψις του Ιωάννου* του Τάσου Ιωαννίδη, *Εαρινές Φωνές* του Γιώργου Παζαίτη.

Επίσης έχει παρουσιάσει σε a capella συναυλίες έργα των Monteverdi, Palestrina, Banchieri, Schumann, Saint-Saëns, Bardos, Brahms, Verdi, Θεοδωράκη, Χατζιδάκι, Σαββόπουλου, Πλέσσα, Τσίλλερ, Λυγνού, Αδάμη, Μπαλά, Αντωνίου, Ιωαννίδη, Κωνσταντινίδη, Παπακωνσταντίνου.

Επίσης, σε συναυλίες αφιερώματα, έχει παρουσιάσει σε συνεργασία με τα μουσικά σύνολα του Δήμου, έργα των Verdi, Berstein, Brahms, Strauss, Mozart, κ.ά. Τον Ιούνιο του 2001, συμμετείχε στις συναυλίες του διάσημου Γάλλου συνθέτη Jean Michel Jarre στο θέατρο Ηρώδου του Αττικού.

Η Μικτή Δημοτική Χωρωδία Αθηνών έχει εμφανιστεί σε διάφορα Φεστιβάλ στην Ελλάδα όπως το Διεθνές Μουσικό Φεστιβάλ Σαντορίνης, το Φεστιβάλ Θεραπευτικής Μουσικής Πάτμου, καθώς επίσης και σε διάφορα Χωρωδιακά Φεστιβάλ.

Από την ίδρυσή της, τη χωρωδία διευθύνει ο μαέστρος Σταύρος Μπερής.

SOPRANI

ΙΜΠΡΗ ΜΑΡΙΑ
ΚΑΛΑΤΖΙΔΟΥ ΧΑΡΑ
ΚΑΡΒΟΥΝΑ ΣΟΦΙΑ
ΛΑΛΟΥΤΣΗ ΑΝΔΡΟΝΙΚΗ
ΜΑΥΡΟΜΜΑΤΗ ΜΑΡΙΑ
ΜΠΟΥΖΙΩΤΗ ΚΑΝΔΙΑ
ΝΟΥΝΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΟΡΦΟΥΛΑ
ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ ΜΑΡΓΑΡΙΤΑ
ΠΟΥΛΗ ΖΗΝΟΒΙΑ
ΣΠΥΡΟΠΟΥΛΟΥ ΚΑΤΕΡΙΝΑ
ΣΤΑΦΕΤΑ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΤΖΙΝΗ ΦΛΩΡΑ
ΤΣΑΒΑΛΑ ΙΩΑΝΝΑ

ALTI

ΒΡΑΚΑΤΣΕΛΗ ΙΩΑΝΝΑ
ΚΑΛΑΪΤΖΙΔΟΥ ΝΑΤΑΣΑ
ΜΑΝΙΑΔΑΚΗ ΜΑΡΙΝΑ
ΜΗΝΑΚΟΥΛΗ ΕΦΗ
ΜΠΑΡΚΑΓΙΑΝΝΗ ΕΛΕΝΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΜΑΡΙΑΝΘΗ
ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ ΣΤΕΛΛΑ
ΠΑΓΚΑΛΟΥ ΑΡΙΑΔΗΝΗ
ΠΑΝΤΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΡΙΣΤΕΑ
ΡΕΒΙΘΗ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΧΙΛΙΟΠΟΥΛΟΥ ΑΘΗΝΑ
ΨΥΛΛΑΚΗ ΣΟΦΙΑ

TENORI

ΑΓΓΕΛΑΚΗΣ ΒΑΓΓΕΛΗΣ
ΖΟΥΛΙΑΤΗΣ ΣΤΑΥΡΟΣ
ΚΑΝΑΡΗΣ ΑΠΟΣΤΟΛΗΣ
ΚΕΧΡΗΣ ΧΡΗΣΤΟΣ
ΚΟΝΔΥΛΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΜΑΝΙΑΤΟΠΟΥΛΟΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΣΦΑΚΙΑΝΑΚΗΣ ΑΡΗΣ
ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΥ ΧΡΗΣΤΟΣ

BASSI

ΓΚΙΟΒΟΥΣΟΓΛΟΥ (ΓΑΛΑΝΟΣ)
ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ
ΔΗΜΟΥ ΑΝΤΩΝΗΣ
ΚΑΡΙΩΤΗΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΜΠΟΓΙΑΤΖΗΣ ΝΙΚΟΣ
ΜΩΡΑΪΤΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΣΤΑΥΡΙΑΝΟΣ ΔΗΜΟΣΘΕΝΗΣ
ΣΦΥΡΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΣΑΤΑΜΠΙΑΣΗΣ ΣΤΕΦΑΝΟΣ
ΧΑΝΟΣ ΜΙΧΑΛΗΣ
ΧΑΤΖΟΥΔΗΣ ΔΗΜΗΤΡΗΣ

ΧΟΡΩΔΙΑ ΤΗΣ ΕΡΤ

Η Χορωδία της ΕΡΤ ιδρύθηκε το 1977 από τον Μάνο Χατζιδάκι, διευθυντή τότε του Τρίτου Προγράμματος της Ραδιοφωνίας, ως «Χορωδία του Τρίτου», σε συνεργασία με τον Αντώνη Κοντογεωργίου, που υπήρξε οργανωτής και διευθυντής της.

Η Χορωδία, που στο ξεκίνημά της αριθμούσε 18 μέλη και σήμερα αποτελείται από 45 χορωδούς, αναδείχθηκε σύντομα ως το καλύτερο χορωδιακό σύνολο της χώρας. Στο ρεπερτόριό της, που περιλαμβάνει πάνω από 900 συνθέσεις, συγκαταλέγονται μεταξύ άλλων έργα για χορωδία και ορχήστρα των: J.S. Bach, C.P.E. Bach, Bacalof, Beethoven, Berlioz, Bernstein, Brahms, Bruckner, Corette, Debussy, Dvorak, Faure, Haydn, Janacek, Kancheli, Kodaly, Liszt, Mahler, Mendelssohn, Milhaud, Mozart, Orff, Pergolesi, Prokofiev, Rossini, S. Saens, Schostakovich, Fl. Schmith, Schubert, Schumann, Scriabin, Stravinsky, Verdi, Vivaldi, Αδάμ, Αντωνίου, Ασρινίδη, Ανδριόπουλου, Βρόντου, Βούκανου, Θεοδωράκη, Καλομοίρη, Κούκου, Κουνάδη, Καραϊνδρου, Μαμαγκάκη, Μαραγκόπουλου, Μικρούτσικου, Μαρκόπουλου, Μπαλτά, Νεζερίτη, Ξενάκη, Ξένου, Παπαδημητρίου, Τάση, Τενίδη, Χατζιδάκι, Χρήστου.

Στο ρεπερτόριο της Χορωδίας ανήκουν και οι όπερες: *Aida* (Verdi), *Capuleti e Montecchi* (Bellini), *Norma* (Bellini), *Carmen* (Bizet), *Lucrezia Borgia* (Donizetti), *Les Troyens* (Berlioz), *L'Orfeo* (Monteverdi), *Die Zauberflöte* (Mozart), *Così fan tutte* (Mozart), *Don Giovanni* (Mozart), *Le Nozze di Figaro* (Mozart), *La Traviata* (Verdi), *Tristan und Isolde* (Wagner), *Thais* (Massenet), *Alceste* (Gluck), *Η Όπερα της Πεντάρας* (Brecht), *Η επιστροφή της Ελένης* (Μικρούτσικος), *Ο γυάλινος κύκλος* (Μαραγκόπουλος), *Μόμο* (Μπαλτάς) και *Ρέα* (Σαμάρας).

Στη διαμόρφωση του ρεπερτορίου της δόθηκε ιδιαίτερη βαρύτητα σε πρώτες παγκόσμιες εκτελέσεις ελληνικών έργων, πολλά από τα οποία είναι για χορωδία και ορχήστρα.

Η δραστηριότητα της Χορωδίας στο εξωτερικό αυξήθηκε την περίοδο 1993-94, επί Γενικής Διεύθυνσης Μίκη Θεοδωράκη, κατά την οποία πραγματοποιήθηκαν πολλές εμφανίσεις της εκτός Ελλάδος (Φεστιβάλ Ανόβερου, Φεστιβάλ Καΐρου, Φεστιβάλ Τουλούζης, Φεστιβάλ Κολωνίας, Φεστιβάλ Μονάχου, Φεστιβάλ Βελιγραδίου, Φεστιβάλ Φλωρεντίας, Φεστιβάλ Ελσίνκι, Όπερα του Μονπελιέ, ΗΠΑ, Καναδά, Κύπρο, Τουρκία, Τυνησία). Τον Οκτώβριο του 2007, στο Polytheater του Πεκίνου, η Χορωδία συμμετείχε στην εναρκτήρια συναυλία των εκδηλώσεων για το πολιτιστικό έτος της Ελλάδας στην Κίνα και την ίδια χρονιά στην Alte Oper της Φρανκφούρτης, ερμήνευσε το *Άξιον Εστί* στο πλαίσιο των εκδηλώσεων «Ημέρες Πολιτισμού».

Η Χορωδία έχει κατά καιρούς συνεργαστεί και με άλλους μασέστρους, Έλληνες και ξένους.

SOPRANI

ΑΓΓΕΛΟΠΟΥΛΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ
ΒΑΦΕΑ ΔΕΣΠΟΙΝΑ
ΒΛΑΤΗ ΧΡΙΣΤΙΝΑ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΠΟΥΛΟΥ ΣΤΑΥΡΟΥΛΑ
ΔΕΛΩΤΗ ΜΑΡΙΕΤΤΑ
ΚΑΤΣΙΝΑΒΑΚΗ ΜΥΡΣΙΝΗ
ΚΙΡΧΝΕΡ ΚΑΤΡΙΝ
ΚΟΝΤΟΓΕΩΡΓΙΟΥ ΜΙΝΑ
ΛΕΚΑΤΣΑ ΣΟΦΙΑ
ΛΗ - ΧΙΑΝ ΟΚ
ΜΑΣΟΥΡΙΔΟΥ ΠΩΛΙΝΑ
ΜΟΥΧΤΑΡΗ ΕΛΛΗ
ΝΟΥΣΙΑ ΦΑΙΝΗ
ΝΤΑΦΥΛΛΑ ΒΙΚΤΩΡΙΑ
ΡΟΥΤΗ ΔΗΜΗΤΡΑ
ΣΙΜΩΤΑ ΜΙΡΕΛΛΑ

ALTI

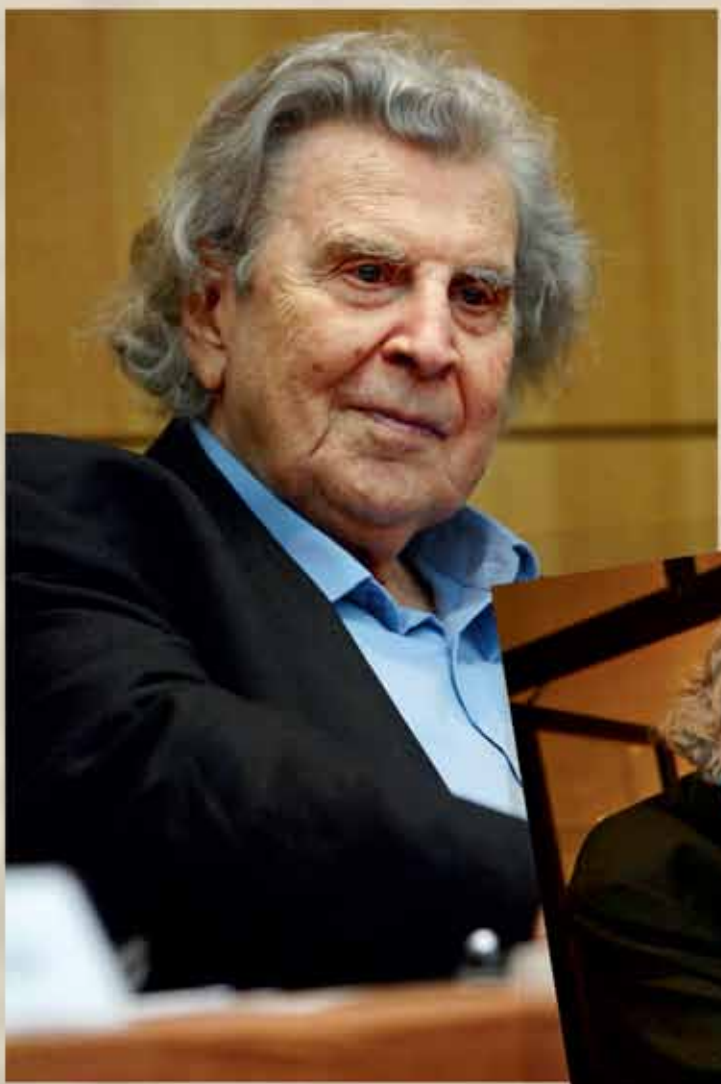
ΒΑΣΙΛΕΙΟΥ ΕΥΘΥΜΙΑ
ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΥ ΜΑΡΙΑ
ΔΕΜΙΡΗ ΚΛΕΟΝΙΚΗ
ΖΑΒΙΤΣΑ ΜΑΡΙΑ
ΚΑΡΑΓΙΑΝΝΑΚΗ ΜΑΡΙΑ
ΜΑΝΤΖΑΡΗ ΝΤΙΝΑ
ΠΑΣΧΟΥ ΕΜΥ
ΡΕΒΙΔΗ ΕΥΑ
ΤΖΙΤΖΙΚΑ ΑΝΤΩΝΙΑ
ΤΡΟΧΑΝΗ ΚΥΡΙΑΚΗ
ΦΙΛΑΝΔΡΙΑΝΟΥ ANNA

TENORI

ΖΑΜΠΟΥΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΚΥΡΙΑΖΗΣ ΓΙΩΡΓΟΣ
ΠΑΝΟΥΡΓΙΑΣ ΛΟΥΚΑΣ
ΣΤΑΝΚΟΒΙΤΣ ΝΤΑΝΙΕΛ
ΤΟΥΜΑΡΑΣ ΛΕΥΤΕΡΗΣ
ΦΙΝΑΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΦΙΝΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ

BASSI

ΔΗΜΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΖΑΒΙΤΣΑΣ ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ
ΚΕΤΕΝΤΖΙΑΝ ΙΩΣΗΦ
ΜΑΥΡΟΓΕΝΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΡΟΔΕ ΗΛΙΑΣ

Θερμές ευχαριστίες
στους φίλους του Ιδρύματος «Θώραξ»,
χάρη στους οποίους πραγματοποιήθηκε αυτή η συνάντηση.
Ελισάβετ Παπαγεωργίου
Παραγωγός

ΕΛΥΤΗΣ '88

ΙΔΡΥΜΑ
ΘΩΡΑΞ

Στην
πρώτη
γραμμή
της
ζωής!

FOUNDATION
THORAX

ΙΔΡΥΜΑ ΕΝΤΑΤΙΚΗΣ ΘΕΡΑΠΕΙΑΣ
ΚΑΙ ΕΠΕΙΓΟΥΣΑΣ ΙΑΤΡΙΚΗΣ ΘΩΡΑΚΟΣ
RESEARCH CENTER OF INTENSIVE
AND EMERGENCY THORACIC MEDICINE

Η ΙΔΡΥΣΗ ΤΟΥ

Το Ίδρυμα «ΘΩΡΑΞ – Κέντρο Ερευνών Εντατικής και Επείγουσας Ιατρικής Θώρακος» δημιουργήθηκε το 1993. Είναι γόνιμο αποτέλεσμα της συνεργασίας τριών διακεκριμένων προσώπων: του Νομικού Ηλία Παρασκευά, του Νομπελίστα Ποιητή Οδυσσέα Ελύτη και του Καθηγητή Παθολογίας και Εντατικής Θεραπείας Χαράλαμπου Ρούσσου.

Είναι μη κερδοσκοπικό Ίδρυμα, Νομικό Πρόσωπο Ιδιωτικού Δικαίου. Συντηρείται και λειτουργεί μόνο χάρη στην ευαισθησία και τον αλtruισμό Ελλήνων Ευπατρίδων, οι οποίοι από ιδρύσεώς του και μέχρι σήμερα το στηρίζουν με χορηγίες, γιατί πιστεύουν στη σημαντική δράση του και τη διαρκή και αέναη προσφορά του στο χώρο της Υγείας.

Ο ΣΚΟΠΟΣ ΤΟΥ

Να στηρίξει μια καινοτόμο σύγχρονη ιατρική ανάγκη: την Εντατική Θεραπεία, κεντρικό πυλώνα της ενδονοσοκομειακής Ιατρικής, και να συμβάλει στην πρόληψη των νοσημάτων που οδηγούν σε αυτήν, και κυρίως των νοσημάτων του θώρακος. Οι ενέργειες για την ανάπτυξη της Εντατικής και Επείγουσας Ιατρικής οδήγησαν στη νέα πραγματικότητα: την ανάγκη της μείωσης των συμβατικών κλινών στα νοσοκομεία και την ανάπτυξη χώρων αυξημένης ιατρικής και νοσηλευτικής φροντίδας.

ΟΙ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ

Τις καθορίζουν οι ίδιοι κανόνες της δημιουργίας που απαιτούν να:

- **Βλέπεις** την πραγματικότητα.
- **Προβλέπεις** την πορεία των νέων ιδεών.
- **Ενεργείς** εφαρμόζοντας σωστό σχέδιο ανάπτυξης.

ΤΟ ΟΡΑΜΑ ΤΟΥ

Να τολμά να βλέπει, να προβλέπει, να ενεργεί πέρα από το μόχθο και την αβεβαιότητα που αυτό συνεπάγεται, ώστε να υπηρετεί αυτό στο οποίο είναι ταγμένο, την **Άριστη Κλινική Φροντίδα των Ασθενών**.

ΤΟ ΕΜΒΛΗΜΑ ΤΟΥ «ΑΝΤΙΣΤΑΣΗ ΠΟΙΟΤΗΤΑΣ»

Όσο δύσκολα και να είναι τα πράγματα, όσο ελλιπείς και να είναι οι υλικοί και οι ανθρώπινοι πόροι, όσο σοβαρή και να είναι η αρρώστια, πάντα οι ελεύθεροι και οι δημιουργοί μπορούν να διαφυλάξουν και να αναπτύξουν το χώρο ευθύνης τους, προβάλλοντας αντίσταση με την ποιότητα της εργασίας τους.

ΟΙ ΣΤΟΧΟΙ ΤΟΥ

Για την υλοποίηση του προγράμματός του το Ίδρυμα κινείται σε τρεις πόλους:

- **Δημιουργεί υποδομές** με πρωταρχική προϋπόθεση την ύψιστη ποιότητα και την επάρκεια.
- **Εκπαιδεύει προσωπικό** για τη δημιουργία επιστημόνων υψηλών επιδόσεων και τη μετάδοση της κεκτημένης γνώσης.
- **Διενεργεί έρευνα**, το μέσο κατάκτησης γνώσης που θα ανοίξει νέα σύνορα, νέους ορίζοντες.

1. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

Τα έργα που έχουν ολοκληρωθεί:

Π.Γ.Ν.Α. «Ο Ευαγγελισμός»

- Ανέγερση, εξοπλισμός και χρηματοδότηση λειτουργίας του Πειραματικού Χειρουργείου.
- Κατασκευή, εξοπλισμός και χρηματοδότηση λειτουργίας του «Κέντρου. Επείγουσας και Εντατικής Ιατρικής Γ.Π. Λιβανός».
- Κατασκευή, εξοπλισμός και χρηματοδότηση λειτουργίας του «Κέντρου Εφαρμοσμένης Βιοϊατρικής Εκπαίδευσης και Έρευνας Μαρίας Σίμου».
- Ανακατασκευή και εξοπλισμός του Αμφιθεάτρου της Μονάδας Έρευνας «Κωνσταντίνος Γαρδικας».
- Ανακαίνιση Πανεπιστημιακής Κλινικής Εντατικής Θεραπείας και Μονάδας Αυξημένης Φροντίδας.
- Εξοπλισμός Πανεπιστημιακής Κλινικής Εντατικής Θεραπείας με μηχανήματα παρακολούθησης βαρέως πασχόντων.
- Ανακατασκευή και χρηματοδότηση λειτουργίας του «Κέντρου Αποκατάστασης Πνευμονοπαθών και Καρδιοπαθών».
- Διαμόρφωση και εξοπλισμός του «Κέντρου Μελέτης Ύπνου» και εργαστηρίου πνευμονολογικών δοκιμασιών.
- Βιβλιοθήκη «Γ.Π. Λιβανός»

Ευγενίδειο Θεραπευτήριο

Ανακατασκευή της ΜΕΘ και του 2ου ορόφου όπου λειτουργούν:

- Κέντρο Διακοπής Καπνίσματος.
- Ιατρείο Άσθματος και Αλλεργίας.
- Κέντρο Αποκατάστασης Πνευμονοπαθών και Καρδιοπαθών.
- Κέντρο Μελέτης Ύπνου.

Γ.Π.Ν.Α. «Η Σωτηρία»

Αναμόρφωση κτιρίου «Ζ 300 γυναικών» όπου στεγάζονται:

- Α' Πανεπιστημιακή Πνευμονολογική Κλινική.
- Μονάδα εντατικής Θεραπείας.
- Αμφιθέατρο 100 θέσεων για τους φοιτητές.
- Εργαστήριο πνευμονικών δοκιμασιών.
- Κέντρο μελέτης ύπνου.
- Κέντρο επεμβατικής πνευμονολογίας.

Επίσης

- Ανέγερση υπερσύγχρονου φαρμακείου στο Νοσοκομείο.

Τα έργα που σχεδιάζονται:

- Νέες Μονάδες Εντατικής Θεραπείας στον «Ευαγγελισμό».
- Χρηματοδότηση έρευνας και εκπαίδευσης σε άλλα νοσοκομεία της χώρας.

2. ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Επί 12 χρόνια οργανώνονται δύο εκπαιδευτικές επιστημονικές συναντήσεις, η μία την άνοιξη (State of the Art) και η άλλη το φθινόπωρο (Διατομεακό Συνέδριο Πνευμονολογίας-Εντατικής Θεραπείας) με συμμετοχή διεθνώς αναγνωρισμένων προσωπικοτήτων στο χώρο της Υγείας.

Μετάκληση ξένων Καθηγητών και ερευνητών γίνεται σε ετήσια βάση (άνω των 50 μέχρι σήμερα). Με τον τρόπο αυτό τα μέλη της Κλινικής Εντατικής Θεραπείας συνεργάζονται με διεθνείς προσωπικότητες και ανταλλάσσουν απόψεις πάνω σε ζητήματα που άπτονται των ενδιαφερόντων τους.

Το Ίδρυμα αποσκοπεί να εντάξει την Αγωγή Υγείας στο χώρο της Εκπαίδευσης, για να βοηθήσει τους νέους να απαλλαγούν από τον εθισμό του καπνίσματος, που αποτελεί τη μάστιγα της εποχής μας. Πέραν όλων των άλλων δραστηριοτήτων του στον τομέα αυτό υποστηρίζει Πανελλαδικό Πρόγραμμα Διακοπής του Καπνίσματος σε παιδιά και εφήβους με τη χρήση εποπτικών μέσων, σε συνεργασία με το Ίδρυμα «Μποδοσάκη».

3. ΕΡΕΥΝΑ

Κάθε χρόνο δίδονται οικονομικές επιχορηγήσεις σε μεγάλο αριθμό νέων γιατρών και βιολόγων και έχουν εκπονηθεί άνω των 30 διατριβών. Επιπλέον, επιχορηγούνται νέοι γιατροί και βιολόγοι για μεταπτυχιακή εκπαίδευση στο εξωτερικό ή στο εσωτερικό, με σκοπό την αρτιότερη γνώση και ενημέρωση σε θέματα που αφορούν την Εντατική και Επείγουσα Ιατρική Θώρακος. Επίσης, το Ίδρυμα μέχρι σήμερα έχει επιχορηγήσει περισσότερα από 50 ερευνητικά προγράμματα, και έχουν δημοσιευθεί άνω των 250 εργασιών σε μεγάλο κύρους περιοδικά.

Πολλές από αυτές τις εργασίες έχουν βραβευθεί από την ελληνική και διεθνή επιστημονική κοινότητα. Ιδιαίτερα σημασίας είναι η βράβευση μίας σειράς μελετών που αφορούν την αναίμακτη διάγνωση του εγκεφαλικού οιδήματος. Οι μελέτες αυτές χαρακτηρίστηκαν από την επιτροπή αξιολόγησης του προγράμματος στήριξης της Ευρωπαϊκής Ένωσης ως ένα από τα σημαντικότερα 25 έργα που συγχρηματοδότησε στην Ελλάδα, όπως το Μετρό και άλλα. Το Ίδρυμα έχει δώσει ιδιαίτερη σημασία στην συνεργασία με ξένα Πανεπιστήμια όπως, Johns Hopkins, McGill, Imperial, Cambridge, Harvard κ.ά. Η συνεργασία αυτή άνοιξε δρόμους για τη διάγνωση, θεραπεία, πρόληψη και αποκατάσταση ασθενών. Ο εξοπλισμός για τη σύγχρονη έρευνα υπήρξε και είναι από τις βασικές προτεραιότητες του Ίδρυματος καλύπτοντας τις δυσκολίες του υψηλού κόστους και τη δυσκολία για ταχεία προμήθεια μηχανημάτων αιχμής, όπως ο οπτοηλεκτρονικός πληθυσμογράφος για τη μέτρηση των όγκων του θώρακος.

ΕΛΥΤΗΣ 88

ΙΔΡΥΜΑ ΘΩΡΑΞ THORAX FOUNDATION

ΚΤΙΡΙΟ ΚΛΙΝΙΚΗΣ

ΑΜΦΙΘΕΑΤΡΟ

ΦΑΡΜΑΚΕΙΟ

Μ.Ε.Θ.

ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ «ΣΩΤΗΡΙΑ»
ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΕΣ ΦΩΤΟΓΡΑΦΙΕΣ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟΥ ΣΩΤΗΡΙΑ

ΑΝΤΙΠΡΟΣΩΠΕΥΤΙΚΑ ΕΡΓΑ ΥΠΟΔΟΜΗΣ

ΠΡΟΣΩΠΗ ΚΤΙΡΙΟΥ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΥ 3

ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟ Γ.Π. ΛΙΒΑΝΟΣ

ΜΕΘ ΝΟΣΟΚΟΜΕΙΟ «ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ»

ΕΥΓΕΝΙΔΕΙΟ ΘΕΡΑΠΕΥΤΗΡΙΟ

ΙΔΡΥΜΑ «ΘΩΡΑΞ»

Διοικητής Ιδρύματος

Καθηγητής Χαράλαμπος Ρούσσος

Γνωμοδοτικό Συμβούλιο

Νικηφόρος Διαμαντούρος

Αναστάσιος Γκόνης

Γιώργος Στεφανάκης

Ιωάννης Ανδρέου

Αικατερίνη Παυλοπούλου

ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΦΙΛΩΝ

για τη στήριξη του έργου του Ιδρύματος

Αλίκη Περρωτή

Φωτεινή Λιβανού

Λίμυ Ηλιοπούλου

Μαργαρίτα Σαμούρκα

Μαρία-Ρίτα Κάμπα

Λίλα Λαλαούνη

Λένα Μπιλίρη

Καλλιτεχνική Επιμέλεια

Γιώτα Σωτηροπούλου

Κείμενα

Τατιάνα Παπαγεωργίου

Επιμέλεια Κειμένων και Εντύπου
Δρ. Ιουλία Λαζαρίδου-Ελμαλόγλου

Εκτύπωση

IRIS A.E.

Π.Γ.Ν. «Ο ΕΥΑΓΓΕΛΙΣΜΟΣ», ΤΕΛΙΚΗ ΜΑΚΕΤΑ

ΠΑΡΑΓΩΓΗ

ElisArte

ΕΛΙΣΑΒΕΤ ΠΑΠΑΓΕΩΡΓΙΟΥ

Καρνεάδου 40, Κολωνάκι

τηλ.: 210 7224300, 210 7224586, fax 210 7294287

www.elisarte.gr, email: info@elisarte.gr

ΕΛΥΤΗΣ 88

ΘΩΡΑΞ THORAX

ΙΔΡΥΜΑ «ΘΩΡΑΞ»: Πλουτάρχου 3, Κολωνάκι

τηλ.: 210-72.35.521, 210-72.22.394, fax: 210 - 72.39.127

www.thorax-foundation.gr, e-mail: croussos@med.uoa.gr